

Förklaring till förkortningarna finns på sidan VIII.

A

Affischering, se **Annonsering**.

Affärshemlighet, får ej röjas, LL om allmänna handlingars offentlighet 9 § f) och g), C 4; NäringsstödsL 6, 15 §§, I 23.

Affärstid, AffärstidsL, I 2.

Aktiebolag, se **Bolag**.

Alarmcentral, RäddningsL 5, 15, 89 §§ och 9, 11 kap., F 14; RäddningsF 1, 13 §§ och 14 kap., F 15.

Alkohol, LL om tillämpning av riksförfattningar om alkohol, I 10; LF om inkvarterings- och trakteringsverksamhet 7, 9 §§, I 3.

Alkoholmissbruk, LL om behandling av berusade, F 4.

Allmän handling, LL om allmänna handlingars offentlighet 1 §, C 4.

Allmänna byrån, vid kansliavdelningen, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 2 och 3 §§, C 13; vid finansavdelningen, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 6 och 7 §§, C 13; vid utbildnings- och kulturavdelningen, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 12 och 17 §§, C 13; vid näringsavdelningen, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 19 och 20 §§, C 13; vid trafikavdelningen, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 23 och 24 §§, C 13.

Allmänna vägar, LL om allmänna vägar, M 28; PBL 49 och 57 §§, G 1.

Allmänt avdrag, KommunalbeskattningL 7a §, E 5; LL om kompensation för förlust av skatteintäkter, D 10.

Allmänt område, PBL 2, 10, 52, 62 och 65 §§ 8 kap., G 1; PBF 10 §, 5 kap., G 2.

Allmän ordning, PolisL 1 §, F 1; LL ang. ordningsstadga för landsbygden, F 3.

Allmännyttigt samfund, LL om skattelättnader vid kommunalbeskattningen för allmännyttiga samfund som bedriver samhälleligt betydelsefull verksamhet, E 20.

Allmänt vattenområde, L om rätt till allmänt vattenområde inom landskapet Åland, A 5.

Ambulans, se **Utryckningsfordon**.

Ambulatorisk hemslojdsskola, LL om läroanstalter för hemslojd, N 11.

Ambulerande butikshandel, LF om hälsovården 40-42 §§, K 6.

Amortering, LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti 6 och 17 §§, C 39; LL om bosättningslån, L 17; LL om bostadsproduktion 11 och 22 §§, G 5; NäringsstödsL 11 §, I 23; LL om räntestödslån vid skördekadador 6 §, H 13; LF om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet 19 §, F 9; LL om studiestöd 32 och 33 §§, N 19; LL om avdrag på kommunalbeskattningen för amortering på studielån, E 21.

Anbud, LL om allmänna handlingars offentlighet 3 § 2 mom., 4 § 2 mom., C 4, LL angående tillämpning av lagen om offentlig upphandling, C 7; LF om offentlig upphandling, C 8; ÅLRB gällande vissa upphandlingar, C 9.

Anläggningskostnad, PBL 9 kap., G 1; Idrottslag 16 §, N 35; LL om ungdomsarbete 20 §, N 34; Grundskolelag 47 §, N 1, Vattenlag 11 kap. 11 § och 13 kap. 14 §, J 9; LL om planering av och landskapandel för undervisnings- och kulturverksamheten 45 §, D 8; LL om ikraftträdande av LL om hälso- och sjukvården 3 §, K 2.

Anläggningsstillgång, LL om räntestödkrediter till kommuner för främjande av företagsverksamheten 5 §, D 13; LL om kommunalbeskattning av rederibolag och redare 1 och 3 §§, E 11; LL om skattelättnader för främjande av produktions- och turistföretagsverksamhet, E 18; LF om barnomsorg 10 §, L 9.

Anordnings energieffektivitet, LL om tillämpning av lagen om anordningars energieffektivitet, I 18; LF om anordningars energieffektivitet, I 19.

Andra behandling, i lagtinget, LO 54 §, B 1.

Animalieproduktion, LF om undantag från vissa krav som gäller byggnader som används inom ekologisk animalieproduktion, K 21.

Annonsering, LL om naturvård 25 §, J 24; LL om allmänna vägar 60 §, M 28.

Anskaffningsutgift, LL ang. tillämpning vid kommunalbeskattningen av lagen om skattelättnader för sjöfarten 1 och 1a §§, E 19; LL om kommunalbe-

skattning av rederibolag och redare 3 §, E 11; LL om kommunalskatt för gårdsbruk, 7 §, E 7; LL om skattelättnader för främjande av produktions- och turistföretagsverksamhet, E 18.

Anslag, i landskapets årsstat, LL om. landskapets finansförvaltning, C 40.

Anslagstavla, KommunalL 12 §, D 1; se **Delgivning**.

Ansvärg föreståndare, för reningsanläggning, LL om hälsovården 57 §, K 5; för resebyrå, LL om resebyrårelse 4 §, I 4; för fastighetsmäklarverksamhet, LF om fastighetsmäklare 9 §, I 5; för inkvarterings- och trakteringsverksamhet, LF om inkvarterings- och trakteringsverksamhet 8 §, I 3.

Ansvarsförsäkring, LL om offentliga nöjeställningar 21 §, F 5. Se också **Jägaransvarsförsäkring**.

Användnings- och överlåtelse restriktioner, befrielse från, LL om befrielse från användnings- och överlåtelse restriktioner för hyresfastigheter, G 6.

Apoteksavgift, LL om apoteksavgift, E 3.

Arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri, LL om tillämpning av 29 kap. strafflagen 1 § (StraffL 29 kap. 4a och 4b §§), E 28.

Arbetsavtal, Sjl 29 §, A 1; AO 6 §, B 2; LL om personalen vid [landstingets] kansli 1 §, B 7; TjänstemannaL, C 45; LL om studieledighet 12 och 13 §§, N 21; LL om läroavtalsutbildning 2, 19 och 22 §§; N 9; LF om läroavtalsutbildning 6 §, N 10.

Arbetsdomstolen, LL om tjänstekollektivavtal 13 §, C 52.

Arbetsfred, LL om tjänstekollektivavtal 3 kap., C 52.

Arbetsförmedling, LL om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, C 22; LL om arbetsförmedling av annan än landskapet, I 7; LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet 5 kap., L 22.

Arbetskraftskommission, LL om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet 3, 5, 6, 7 och 23 §§, C 20.

Arbetslokal, LL om hälsovården 5 kap., K 5; LF om hälsovården 2 kap., K 6.

Arbetslöshetsersättning, LL och LF om tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, L 4 och L 5.

Arbetsmarknadsservice, LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet 4 och 5 §§, L 22.

Arbetsmarknadspolitik, LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, L 22.

Arbetsordning, Arbetsordning för Ålands lagting, B 2.

Arbetstid, för landskapets och kommunernas tjänstemän, LL om tillämpning av arbetstidslagen, C 53.

Arkiv, Arkivlag, C 5.

Arrende, av jord, LL om tillämpning av jordlegolagen, G 9; av fiskerätt, LL om fiske 7 §, H 29, LF ang. fiske 9 §, H 30; av jakträtt, JaktL 4 §, 6 § och 8-10 §§, J 26.

Arv, landskapets rätt till arv, Sjl 63 §, A 1. Angående arv av fast egendom, se Jordförvärvslag för Åland 3 §, A 2 och Sjl 27 § 7 p., A 1. Se även **Ärvdabalken**.

Automat, se **Penningautomat**, **Förströelseautomat**.

Avbytarverksamhet för lantbrukare, LL om avbytarverksamhet för lantbrukare, H 25; LF om avbytarverksamhet för lantbrukare, H 26.

Avdelningschef, uppgifter vid Ålands landskapsregering, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 5, 11a §§, C 12; LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning, C 13.

Avdrag vid kommunalbeskattningen, Kommunal-skatteL, E 5; LL om avdrag vid kommunalbeskattningen för amortering på studielån, E 21; LL angående tillämpning vid kommunalbeskattningen av lagen om skattelättnader för sjöfarten, E 19; LL om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund E 15; LL om bostadshusreservering vid kommunalbeskattningen, E 17. Se även **Avskrivning**.

Avfallsbehandlingsanläggning, LL om renhållning 16 §, J 14.

Avfall, LF om förpackningar och förpackningsavfall, J 15; [ÅLSB] om avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande, J 16; LF om PCB-avfall, J 17; LF om deponering av avfall, J 18; LF om avfallsförbränning, J 19; ÅLRB om regler för eldning av avfall, J 20; LF om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester, J 21; LF om mottagning av fartygsgenererat avfall och lastrester, J 22; LF om utvinningsavfall, J 5; Se även **Renhållning**, **Farligt avfall**, **Hushållsavfall**, **Skrotfordon**.

Avgift, för självstyrelsemyndigheternas tjänsteförättningar, LL om grunderna för avgifter till landskapet; E 2; LL om grunderna för avgifter till Ålands hälso- och sjukvård E 26; för rätt att sända rundradioprogram, för innehav av mottagare för sådant program, LL om rundradioverksamhet 5 och 7 §§, M 2. Se även **Apoteksavgift**, **Resandeavgift**, **Befrielse från kommunal avgift**.

Avgångsålder, se **Pensionålder**.

Avlivning, av djur, PolisL 25 §, F 1, se **Slakt**.

Avlopp, VattenL 11 kap., J 9, MiljöskyddsF 4 §, J 2. Se även **Sammanslutning**.

Avloppsverk, LL om allmänna vatten- och avloppsverk, D 16. Ang. lån och understöd, se **Avloppsanläggning**.

Avloppsanläggning, LL om understöd för vatten- och avloppsprojekt, D 17; Beträffande jordbruk se **Investeringsstöd**, jordbruk. Se även **Avlopp**.

Avloppsvattenavgift, LL om avloppsvattenavgift, E 27.

Avräkning, SjL 45 §, A 1.

Avräkningsbelopp, SjL 46 §, A 1.

Avräkningsgrunden, SjL 47 §, 77 § 3 mom., A 1.

Avskedande, se **Uppsägning av tjänsteförhållande**.

Avskrivning, LL om skattelättnader för främjande av produktions- och turistföretagsverksamhet, E 18. Se även **Avdrag vid kommunalbeskattningen**.

Avspärrande av plats eller område, PolisL 18 §, F 1.

Avstjälpningsplats, se **Avfallsbehandlingsanläggning**.

Avtal, mellan kommuner, KommunalL 78 §, D 1; mellan Ålands landskapsregering och kommunerna, LL om renhållning 8 §, J 14. Se även **Internationella fördrag**.

Avtals- och pensionsbyrå, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 6 §, C 13.

Avtalsdelegation, KommunalL 14 kap., D 1.

Avträdelseersättning, F om förvaltningen i landskapet Åland av ärenden som gäller avträdelseersättning för lantbruksföretagare, H 27.

B

Badhus, LL om hälsovården 62 §, K 5; LF om hälsovården 86-87 §§, K 6.

Badstrand, LL om hälsovården 62 §, K 5; LF om hälsovården 86-87 §§, K 6; ÅLRB om kvalitetskrav på och kontroll av vattnet vid allmänna ytvattenbadplatser, K 8; LL om fiske 3 § 3 mom., H 29.

Balansansvar, Ellag 3 kap., F 18; LF om elmarknaden, F 19.

Barn, BarnomsorgsL, L 8; LF om barnomsorg L 9; LL om stöd för vård av barn i hemmet, L 10; LF om stöd för vård av barn i hemmet, L 11; RPF om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller pensionsersättning för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier, C 60; olika bidrag som berör barn L 18-L 21; LL om tillämpning av barnskyddslagen, L 13; LL om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn, L 14.

Barnbidrag, LL om tillämpning av barnbidragslagen, L 19; F om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter som gäller barnbidrag, L 20.

Barnskydd, LL om tillämpning i av barnskyddslagen, L 13.

Bassamfund, LL om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund, E 15; LF om de stater som avses i 2 § 3 mom. LL om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund, E 16.

Befolkningskydd, RPF om förberedande uppgifter för undantagsförhållanden 2 §, F 13.

Befrielse från kommunal avgift, KommunalL 13 §, D 1.

Begravning, LL om hälsovården 12 kap., K 5; LF om hälsovården 8 kap., K 6. se även **Kremering**.

Begränsat skattskyldig, LL om kommunalskatt för begränsat skattskyldig, E 13; F om tillämpning av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet såvitt avser kommunalskatt i landskapet Åland, E 14.

Bekämpningsmedel, se **Kemikalier**.

Bensin, se **Explosionsfarliga ämnen**.

Beredskapsuppgifter, RPF om förberedande uppgifter för undantagsförhållanden, F 13.

Berusad, LL om behandling av berusade, F 4; PolisL 11 §, F 1; LL om offentliga nöjeställningar 13 §, F 5.

Berusningsmedel, när innehav är förbjudet, LL om offentliga nöjeställningar 13 §, F 5.

Besiktning av fordon, LL om besiktning och registrering av fordon, M 19.

Besiktningsman, LL om motorfordonsbyrån 9 §, C 30.

Beskattning, dess verkställande, LL om tillämpning av rikslagstiftningen om beskattningsförfarande, E 22; F om verkställandet av kommunalbeskattningen i landskapet Åland, E 23.

Beskattningsgrunder, KommunalL, E 5; LL om kommunalskatt för gårdsbruk, E 7; LL om kommunalskatt för näringsverksamhet, E 6; FastighetsskatteL, E 8.

Beslut, FörvaltningsL 7 kap., C 1.

Beställningstrafik, LL om yrkesmässig trafik 3, 14 och 17 §§, M 14.

Besvär, över beslut i förvaltningsärende, SjL 25 §, A 1. Se vidare **Ändringssökande i förvaltningsärenden**, **Kommunalbesvär**.

Bete, se **Samfällida ägor**.

Bevattning, VattenL 12 och 13 kap., J 9. Se även **Sammanslutning**.

Bevisprovokation genom köp, PolisL 28, 32b, 33a, 34a och 34b §§, F 1.

Bibliotek, LL om allmänna bibliotek, N 26; BiblioteksF, N 27.

Bil, LL om besiktning och registrering av fordon M 19; LF om fordons konstruktion, utrustning, skick, användning och belastning, M 20; LF om tillämpning av trafikministeriets beslut om ändring av bilars konstruktion, M 22; LF om veteranfordon, M 21.

Bilbälte, VägtrafikL 61 §, M 4; LF om undantag från skyldigheten att använda bilbälte, M 6.

Bilskola, KörkortsL 3 kap., M 13. Se även **Förarutbildning**.

- Biografforeställning**, LL innehållande särskilda bestämmelser angående biografier och offentliga biografforeställningar, F 6.
- Biotop**, skydd av, LL om naturvård 3 kap., J 24; LF om naturvård 3 kap., J 25.
- Biståndsskyldighet**, SjL 31 §, A 1; PolisL 41, 42, 45-47 och 51 §§, F 1; RäddningsL 16, 60, 72 och 82 §§, F 14; VägtrafikL 9 §, M 4. Se även **Gränsbevakning**; F ang. skyldighet för de till centralförvaltningen hörande fackmyndigheterna att lämna handräckning åt Ålands [landskapsnämnd], C 37.
- Bisyssla**, TjänstemannaL 18 §, C 45, LL om Ålands myndighet 5d §, C 22.
- Blankettlag**, gängse benämning på landskapslag varigenom en eller flera riksforfattningar bringats i kraft i landskapet.
- Blommor**, försäljning av, AffärstidsL, I 2.
- Bolag**, SjL 27 § 8 p., A 1; rätt att utöva näring, SjL 11 §, A 1, LL om rätt att utöva näring, I 1; rätt att förvärva och besitta fastighet, se **Fast egendom**, LL om ombildande av Posten Åland till aktiebolag, C 27.
- Boningsrum**, LL om hälsovården 15-24 §§, K 5; LF om hälsovården 3-9 §§, K 6.
- Bordläggning**, i lagtinget: framställning, motion och meddelande från Ålands landskapsregering, LO 52 §, B 1 och AO 37 §, B 2; utskottsbetänkande, LO 53 §, och AO 37 §; spörsmål, AO 38 §; hemställningskläm, AO 41 § 2 mom.
- Borring i berg**, MiljöskyddsF 6 §, J 2.
- Bostad**, LL om hälsovården 15-21 §§, K 5; LF om hälsovården 2 kap., K 6; LF om startstöd till unga jordbrukare 8 §, H 2. Se även **Tjänstebostad**.
- Bostadsbidrag**, LL om tillämpning av lagen om bostadsbidrag, L 15; F om skötseln i landskapet Åland av vissa ärenden som gäller bostadsbidrag, L 16.
- Bostadshusreservering**, LL om bostadshusreservering vid kommunalbeskattningen, E 17.
- Bostadslån**, LL om bostadsproduktion, G 5; LL om tillämpning av vissa riksforfattningar angående stöd vid förvärv av bostad, G 7.
- Bostadsproduktion**, LL om bostadsproduktion, G 5.
- Bostadslägenhet**, HyresL 1-8, 14 och 15 kap., G 10; Se även **Bostad, Tjänstebostad**.
- Bosättningslån**, LL om bosättningslån, L 17.
- Bosättningsstruktur**, LL om bosättningsstrukturgrupper, D 9; LL om landskapsandelar till kommunerna 9 §, D 6; LL om planering av och landskapsandel för socialvården 11 §, D 7; LL om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten 7, 20 §§, D 8; RäddningsL 75 §, F 14.
- Brandberedskap**, RäddningsL 2-4 kap., F 14; RäddningsF 2-4 kap., F 15.
- Brandchef**, se **Räddningschef, Räddningsledare**.
- Brandkår**, RäddningsL 8, 23, 58, 62 och 83 §§, F 14.
- Brandmyndigheter**, RäddningsL 2 kap., F 14.
- Brandsyn**, RäddningsL 7 kap., F 14; RäddningsF 13 kap., F 15.
- Brandsäkerhet**, PBL 65 och 66 §§, G 1; PBF 7, 17, 18 och 30 §§, G 2; RäddningsL 6 kap., 93 §, F 14; RäddningsL 20 §, F 15; LF om kvalitetsfordringar inom räddningsväsendet F 16; LL ang. ordningsstadga för landsbygden 2 §, F 3. Se även **Brandvarnare**.
- Brandvarnare**, RäddningsL 34 §, F 14; RäddningsF 10 kap., F 15.
- Brandväsendet**, se **Räddningsväsendet**.
- Brottslig bakgrund**, LL om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn, L 14.
- Brunn**, LL om hälsovården 53 §, K 5.
- Brännbar vätska**, LL om tillämpning av riksforfattningar om explosionsfarliga ämnen, I 8; LF om tillämpning av riksforfattningar om explosionsfarliga ämnen och kemikalier, I 9.
- Budget**, SjL 44 §, A 1, LL om landskapets finansförvaltning 2 kap., C 40; BudgetF 1 kap., C 41; KommunalL 64 §, D 1.
- Buller**, MiljöskyddsL 3 §, J 1; LF om tillämpning av statsrådets förordning om bullerutredningar och handlingsplaner för bullerbekämpning som Europeiska gemenskapen förutsätter, J 7; ÅLRB om tillämpning av statsrådets förordning om buller från utrustning som är avsedd att användas utomhus, J 8.
- Bulvan**, Jordförvärvslag för Åland 9 och 13 §§, A 2; JaktL 15 §, J 26.
- Buss**, VägtrafikL, 29 och 35 §§, M 4.
- Bygdeväg**, LL om allmänna vägar 2, 8, 14-16 och 20 §§, M 28.
- Byggbestämmelsesamling**, se **Ålands byggbestämmelsesamling**.
- Byggnad**, PBL 2 §, 13 kap., G 1; PBF 7 kap., G 2.
- Byggnadsarbete**, tillsyn, PBL 14 kap., G 1; PBF 1, 8 kap., G 2.
- Byggnadsbyrå**, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 2 och 4 §§, C 13.
- Byggnadsförbud**, PBL 22, 23, 29, 55, 69, 70, 93, 94 och 101 §§, G 1.
- Byggnadsinskränkning**, PBL 22§, G 1. Se **Byggnadslov, Byggnadsförbud**.
- Byggnadsinspektör**, PBL 14 och 84 §§, 17 kap., G 1; PBF 1, 2 och 24 §§, 8 kap., G 2.
- Byggnadslov**, PBL 13 kap., 3, 10, 38, 47, 80, 81, 90, 91, 96 och 99 §§, G 1; PBF 1 §, 7 kap., G 2; LF om Ålands byggbestämmelsesamling, G 4.

Byggnadslån, beträffande jordbruk, se istället **Investeringsstöd**, jordbruk.

Byggnadsnämnd, PBL 14, 25, 44 och 64 §, 13, 14, 15, 16 och 17 kap., G 1; PBF 1, 26 och 27 §§, G 2.

Byggnadsordning, PBL 8, 9, 10, 16, 89, 92 och 101 §§, G 1; PBF 21§, G 2.

Byggnadstillstånd och tillstånd i samband med byggnande, PBL 3, 10, 22, 29, 52, 54, 56, 70, 71, 72, 75, 76, 77, 81, 90, 96 och 99 §§, G 1; PBF 1 §, G 2. Se **Byggnadslov**.

Byggnadsuppmaning, PBL 55 §, G 1.

Byggnadsyta, PBL 2 §, G 1.

Byråchef, uppgifter vid Ålands landskapsregering, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 7 §, C 12.

Bästa tillgängliga teknik, MiljöskyddsL 3 §, J 1, MiljöskyddsF 5 §, J 1; LL om renhållning 8b §, J 14.

C

Centralbibliotek, LL om allmänna bibliotek 6 §, N 26; BiblioteksF 2 §, N 27.

Centralnämnd, för lagtingsval, LL om lagtingsval och kommunalval 4 §, B 3; kommunal centralnämnd, samma lags 5 §.

Certifiering av el, LL om tillämpning i av lagen om certifiering och angivande av elens ursprung, F 21; LF om tillämpning av riks författningar om certifiering och angivande av elens ursprung F 22.

Cykelbana, VägtrafikL 2 och 55 §§, M 4.

Cykeltrafik, VägtrafikL 19, 26 och 60 §§, M 4.

D

Daghemsverksamhet, BarnomsorgsL 5 §, L 8; LF om barnomsorg, L 9.

Datainspektion, LL om datainspektionen, C 34.

Delegation, för Ålands arbetsmarknads- och studieservice myndighet, LL om Ålands arbetsmarknads- och studieservice myndighet 3 och 10 §§, C 20; för räddningsväsendet, RäddningsL 6 §, F 14; RäddningsF 2 kap., F 15; för polisens verksamhet, LL om Ålands polismyndighet 5 §, C 22, LF om Ålands polismyndighet 3 kap., C 23; för samråd om polisförvaltningen, F om polisförvaltningen i landskapet Åland 10 §, C 18; för flygtrafik, RPF om en samrådsdelegation för Mariehamns flygplats, M 27; LL om Ålands jämställdhetsdelegation, C 31.

Delegering, av beslutanderätt, KommunalL 7 §, D 1.

Delgivning, FörvaltningsL 9 och 10 kap., 60 §, C 1.

Detaljhandel, Näringsstödslag, I 19.

Detaljplan, PBL 5 och 11 kap., G 1, PBF 2 kap., G 2.

Dikning, VattenL 10 kap., J 9. Se även **Sammanslutning**. Som skogsbruksåtgärd, se LL och LF om stöd för skogsbruksåtgärder, H 20 och H 21. Beträffande jordbruk se **Investeringsstöd** jordbruk.

Disciplinära åtgärder, TjänstemannaL 10 kap., C 45; LL om Ålands polismyndighet 10 §, C 22; mot skolelever, GrundskoleL 25 och 27 §§, N 1; GrundskoleF 17 och 18 §§, N 2. Se de för olika skolor gällande författningarna under N.

Diskriminering, LL om tillämpning av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män, L 26; LL om förhindrande av diskriminering, L 27.

Diskrimineringsnämnd, LL om diskrimineringsombudsmannen 3 §, K 32; LF om diskrimineringsnämnden, K 33.

Diskrimineringsombudsman, LL om diskrimineringsombudsmannen, K 32.

Djurhållning, DjurskyddsL 2 kap., K 16; DjurskyddsF, K 17.

Djurskydd, DjurskyddsL, K 16; DjurskyddsF, K 17; DjurtransportF, K 18; LF om slakt och avlivning av djur, K 19; LF om skydd av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål, K 20.

Djurstall, LL om hälsovården 74 §, K 5; LF om hälsovården 75-77 §§, K 6. Se även **Djurskydd**.

Djurtransport, DjurskyddsL 3 kap, K 16; DjurtransportF, K 18.

Dryckesförpackning, LF om förpackningar och förpackningsavfall, J 15.

Dubbelbeskattning, se internationella fördrag för undvikande av dubbelbeskattning sid. 849f.

Dumpning i havet, se **Havs förorening**.

Dykning, LL om skydd av det maritima kulturarvet, N 23.

Dynamit, se **Explosionsfarliga ämnen**.

Dyrortstillägg, LL om arvode för medlem av Ålands [landskapsstyrelse] 2 §, C 43.

E

Egenkontroll, MiljöskyddsL 26 §, J 1.

Egensändning, se **Kabelsändning**.

Eggvapen, LL om eggvapen, F 12.

EJFLU, LL om finansiering av landsbygdsnäringar 3 §, H 1; RPF om skötseln av de uppgifter i landskapet Åland som hör till det utbetalande organet för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU), H 6.

Ekologisk jordbruksproduktion, LL om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion, H 8.

Ekonomi, landskapets, SjöL 7 kap. och 34 § 2 mom., A 1.

Eldfarliga vätskor, se **Brännbar vätska**.

- El**, Ellag, F 18; LF om elmarknaden, F 19; LF om tillämpning av riksbestämmelser om elektricitet, F 20; LL om tillämpning av lagen om certifiering och angivande av elens ursprung, F 21; LF om tillämpning av riksorfattningar om certifiering och angivande av elens ursprung F 22.
- Elektrifieringslån**, se istället **Investeringsstöd**, jordbruk.
- Elanläggning**, Ellag, F 18; LF om tillämpning av riksbestämmelser om elektricitet, F 20.
- Elevråd**, GrundskoleL 13 §, N 1.
- Elmarknad**, LF om elmarknaden, F 19.
- Elskada**, Ellag 6 kap., F 18.
- Elsäkerhetsföreskrifter**, LF om tillämpning av riksbestämmelser om elektricitet, F 20.
- Elutrustning**, LF om tillämpning av riksbestämmelser om elektricitet, F 20.
- Elnätsverksamhet**, Ellag 2 §, 2 och 4a kap., F 18; LF om elmarknaden 2 kap., F 19.
- Energiprestanda**, LL om tillämpning av riksorfattningar om byggnaders energiprestanda, G 3.
- Enkel fråga**, LO 48 §, B 1; AO 39 §, B 2.
- Enskild föredragning**, LL om Ålands landskapsregering 10a och 10b §§, C 10; LL om ärendenas handläggning i landskapsregeringen 7- 9a §§, C 11.
- Enskild väg**, LL om allmänna vägar 16, 24, 36, 37 och 50-52 §§, M 28; LL om kommunalvägar 21, 23 och 24 §§, M 29; LL om enskilda vägar, M 31; PBL 48 och 62 §§, G 1.
- Entreprenad**, LL ang. tillämpning av lagen om offentlig upphandling, C 7; LF om offentlig upphandling, C 8; ÅLRB gällande vissa upphandlingar, C 9.
- Epidemisk sjukdom**, LL om offentliga nöjeställningar 18 §, F 5.
- Etablerad politisk förening**, LL om lagtingsval och kommunalval 4a kap., B 3.
- Europeiska gemenskapen**, Sjl 9a kap., A 1. Se även **Jordbrukspolitik**, **Fiskeripolitik**.
- Europeiska unionen**, Sjl 9a kap., A 1. Se även **Jordbrukspolitik**, **Fiskeripolitik**.
- Examen**, Sjl 41 §, i annat nordiskt land, Sjl 64 §, A 1.
- Explosionsfarliga ämnen**, LL om tillämpning av riksorfattningar om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor, I 8; LF om tillämpning av riksorfattningar om kemikalier och säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor, I 9.
- Exportgaranti**, LL om tillämpning av lagen om exportgaranti, I 24; F om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om exportgaranti, I 25.
- Expropriation**, LL om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter, G 8; PBL 44 och 88 §§, 10 och 11 kap., G 1; LL om allmänna vägar 32 §, M 28; VattenL 3 och 6 kap., J 9; LL om naturvård 7 kap., J 24.
- Expropriationsnämnd**, LL om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter 9-11 §§, G 8.
- Extra anslag**, Sjl 48 §, A 1; LL om landskapets finansförvaltning 10 och 21 §§, C 40.
- Extra pension**, LL om pension för ledamot av Ålands [landskapsstyrelse] 7 §, C 43; LL om familjepension efter ledamot av Ålands [landskapsstyrelse] 3 §, C 44; LL om pension för lagtingsmän 19 §, B 5; LL om familjepension efter [landstingsman] 3 §, B 6.

F

- Fallskärmsshopsuppvisar- eller tävlingar**, LL om offentliga nöjeställningar 21 §, F 5.
- Familjedaghem**, BarnomsorgsL, L 8, LF om barnomsorg, L 9.
- Familjepension**, LL om tillämpning av vissa riksorfattningar om statens pensioner C 55, LL om familjepension efter ledamot av Ålands [landskapsstyrelse], C 44; LL om familjepension efter [landstingsman], B 6;
- Farliga ämnen**, RättningsL 36 §, F 14. se **Transport av farliga ämnen**.
- Farligt avfall**, LL om renhållning 2, 8, 8d, 8f, 14, 15a, 16, 17, 28b och 28l §§, J 14; [ÅLSB] om avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande, J 16; LF om PCB-avfall 2 §, J 17; LF om mottagning om fartysgenererat avfall och lastrester, J 21; LF om deponering av avfall 3 §, J 18; LF om avfallsförbränning, J 19.
- Fartygsfynd**, LL om skydd av det maritima kulturarvet 2 §, N 23.
- Fartygsleveranser**, NäringsstödsL, I 23. Se även LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, C 39 och LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, I 26.
- Fast egendom**, rätt att förvärva, Sjl 10 §, tillstånd att förvärva och besitta för utlänning, Sjl 30 § 7 p., inlösen av, Sjl 18 § 8 p., A 1; Jordförvärvslag för Åland, A 2; Även LL om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd, A 3 och LF om jordförvärvstillstånd A 4. Se även **Statens egendom**.
- Fasta fornlämningar**, LL om fornminnen I kap., N 22. Se även **Lösa fornföremål**, **Maritimt kulturarv**.
- Fastighetsmäklare**, LF om fastighetsmäklare, I 5.
- Fastighetsskatt**, se **Kommunalskatt**.
- Felparkerat fordon**, flyttning av, LL om parkeringsbot 15-18 §§, M 8, TrafikbrottsL 15 §, M 10.

- Festplats**, LL om offentliga nöjestillställningar 2 § 4 mom., 16 §, F 5.
- Filmföreläsning**, se **Biografföreläsning**.
- Finansavdelningen**, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 3 och 4 §§, C 12; LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 6-9 §§, C 13.
- Finansförvaltning**, LL ang. landskapets finansförvaltning, C 40; BudgetF, C 41.
- Finansieringsunderstöd**, LL om landskapsandelar till kommunerna 4 kap., D 6.
- Finansmotion**, LO 25, 26 och 36 §§, B 1.
- Fisk**, minimimått, LL om fiske 31, 32 och 71 §§, H 29.
- Fiske**, utövande av, LL om fiske, H 29; LF ang. fiske, H 30; LF om yrkesfiske, H 34; LF om odling av regnbåglax och lax i havet, H 35; stödåtgärder, LF om startstöd till unga jordbrukare 3 § 4 p., H 2; LL om finansiering av landsbygdsnärningar 3 § 1 p., H 1. Se även **Fiskeripolitik**.
- Fiskelag**, LL om fiske 43-56 §§, H 29; LF ang. fiske 8-17 §§; H 30.
- Fiskeredskap**, se **Fångstredskap och -sätt**.
- Fiskeribyrå**, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 19 och 21 §§, C 13.
- Fiskeripolitik**, LL om verkställighet av den gemensamma fiskeripolitiken inom Europeiska gemenskapen, H 31; LF om register för fiskerinäringen, H 32; LF om register för vattenbruket, H 33.
- Fiskerätt**, LL om fiske 1-14 §§, H 29.
- Fiskesätt**, se **Fångstredskap och -sätt**.
- Fiskestadga**, LL om fiske 37 §, H 29.
- Fiskestuga**, för yrkesfiskare, LL om fiske 9 §, H 29.
- Fiskevakt**, LL om fiske 76, 78 och 79 §§, H 29; LF ang. fiske 28a §, H 30.
- Fiskevårdssammanslutning**, LL om fiske 57- 70 §§, H 29; LF ang. fiske 18-26 §§, H 30.
- Fiskezon**, se LL om fiske, hänvisning under 2 §, H 29.
- Fiskfredning**, LL om fiske 23-30 §§, H 29, LF ang. fiske 4-5 §§, H 30.
- Fiskförsäljning**, LL om fiske 5 kap., H 29; LF ang. fiske 27 och 30a §§, H 30.
- Fiskodling**, LF om odling av regnbåglax och lax i havet, H 35.
- Fiskodlingsdamm**, LL om fiske 3 § 3 mom., H 29.
- Flagga**, SjöL 18 § 3 p. och 27 § 5 p., A 1; LL om Ålands flagga, A 6; LL om Ålands flaggas färger, A 7; LL om Ålands självstyrelsedag 4 §, A 8.
- Flygfält**, Ellag 49 §, F 18; RPF om en samrådsdelegation för Mariehamns flygplats, M 27. F om statens fasta egendom och byggnader i landskapet Åland, sid. 875.
- Flyghavre**, LL om bekämpning av flyghavre, H 14.
- Flyguppvisningar- eller tävlingar**, LL om offentliga nöjestillställningar 21 §, F 5.
- Flyttning av fordon**, PolisL 21 §, F 1.
- Foder**, LL om tillämpning av foderlagen, I 13; ÅLRB om tillämpning av vissa riksförfattningar om fodermedel, I 14.
- Folkförbundsråd**, beslut ang. Åland, sid. 864.
- Folkhögskola**, se **Ålands folkhögskola**.
- Folkomröstning**, rådgivande kommunal, KommunalL 34 §, D 1; LL om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar, D 4.
- Fordon**, VägtrafikL 3 kap., M 4; LF om fordonsdefinitioner, M 18; LL om besiktning och registrering av fordon, M 19; LF om fordons konstruktion, utrustning, skick, användning och belastning, M 20; LF om tillämpning av trafikministeriets beslut om ändring av bilars konstruktion, M 22.
- Fordonsdefinition**, LF om fordonsdefinitioner, M 18.
- Fornlämning**, LL om fornminnen, N 22.
- Fortbildning**, LL om läroavtalsutbildning, N 9; LL om utbildning på gymnasialstadienivå, N 3; LL om Högskolan på Åland, N 15; LL om Ålands folkhögskola, N 12; LL om Ålands musikinstitut, N 13; LL om medborgarinstitut, N 29; LL om landskapsbidrag för studiecirkelverksamheten, N 31.
- Fotgängare**, se **Gående**.
- Fredning**, LL om naturvård 2 kap., J 24; JaktL 29 §, se även 26-28 §§, J 26; LL om fiske 23-30 §§, H 29; LF ang. fiske 4-5 §§, H 30. Se även **Skeppsvrak**, **Fornlämning**.
- Fredningsbeslut**, ang. naturvård, se förteckning sist i LL om naturvård, J 24.
- Fredningsområde**, JaktL 22 §, J 26; LL om fiske 27-30 §§, H 29; LF ang. fiske 4-5 §§, H 30. Se även **Naturresevat**.
- Fridlysnings**, LL om naturvård 14 §, J 24; LF om naturvård 2 kap., J 25; JaktL 26-29 §§, undantag från, 30 och 31 §§, J 26.
- Fritidsbåt**, LL om fritidsbåtar M 24; LF om fritidsbåtars säkerhets- och miljökrav, M 25.
- Fritidsverksamhet**, BarnomsorgsL 8 §, L 8.
- Fullmäktige**, se **Kommunfullmäktige**.
- Fylleri**, se **Berusad**, **Rattfylleri**, **Sjöfylleri**.
- Fyllnadsval**, för kommunfullmäktige, LL om lagtings- och kommunalval 77 §, B 3; för Ålands landskapsregering, LL om Ålands landskapsregering 5 §, C 10.
- Fågelskyddsområde**, JaktL 26 §, J 26.
- Fåglar**, fridlysta fåglar, se **Fridlysnings**.
- Fångstredskap och -sätt**, vid fiske, LL om fiske 15-22 §§, H 29; vid jakt, JaktL 9 kap., 61 och 67 §§, J 26.
- Färja**, LF om färjor, M 23.
- Förarexamen**, KörkortsL 4 kap., M 13.
- Förarutbildning**, KörkortsL 2 kap., M 13.
- Förbud mot tobaksrökning**, TobaksL 1, 4, 4a-d och 5 §§, K 15.

Fördrag, se **Internationella fördrag**.

Förebyggande räddningsverksamhet, RäddningsL 2 §, 6 kap., F 14.

Föredragning, LL om Ålands landskapsregering 10a och 10 b §§, C 10; LL om ärendenas handläggning i landskapsregeringen, C 11; LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 7 §, C 12; LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning, C 13.

Författningssamling, LL om Ålands författningssamling, A 11.

Förflyttning av personal, TjänstemannaL 5 kap., C 45; LL om Ålands polismyndighet, 2 §, C22; LL om hälso- och sjukvården 11 §, K 1; LL om utbildning på gymnasialstadienivå 37 och 40 §§, N 3; LL om Ålands folkhögskola 27 och 30 §§, N 12; LL om Ålands musikinstitut 15 och 15c §§, N 13; LL Högskolan på Åland 36 och 38 §§, N 15; LL om Ålands sjösäkerhetscentrum 6 §, N18; LL om Ålands statistik- och utredningsbyrå 6 §, C 35; LL Ålands arbetsmarknads- och studieservice-myndighet 14 a och 15 §§, C 20; LL om diskrimineringsombudsmannen 2 §, C 33; LL Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet 8 §, C 17.

Förhandlingsparter, LL om tjänstekollektivavtal 3 §, C 52.

Förhandsbesked i pensionsärenden, LL om pension för lagtingsmän 16 §, B 5; LL om pension för ledamot av Ålands [landskapsstyrelse] 8 §, C 43.

Förkörsrätt, VägtrafikL 20 §, M 4.

Förlostutjämning, Kommunalskattel L 1 §, E 5.

Förening av mark, MiljöskyddsL 3, 5, 48 §§, J 1. Se även **Miljöförening**.

Förening av vatten, MiljöskyddsL 3 §, J 1. Se även **Vattenfarliga ämnen**, **Miljöförening**.

Förpackning, LF om förpackningar och förpackningsavfall, J 15.

Förensingsränta, se **Ränta**.

Förskottsuppbörd, LL om tillämpning av rikslagstiftningen om förskottsuppbörd, E 25; Landskaps-skattel 7 §, E 1.

Förslagsanslag, LL om landskapets finansförvaltning 9 §, C 40.

Första behandling, i lagtinget, LO 54 §, B 1.

Förströelseautomat, LL om förströelseautomater, F 10.

Försäkringsskyldighet, se **Trafikförsäkring**, **Ansvarsförsäkring**.

Försäljningsautomat, TobaksL 2 §, K 15.

Försöksdjur, DjurskyddsL 41 §, K 16; LF om skydd av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål, K 20.

Försöksstation, LL om Ålands försöksstation, C 29.

Försörjningsberedskap, RPF om skötseln i landskapet Åland av förberedande uppgifter för undantagsförhållanden, 2 §, F 13.

Förtidsröstning, LL om lagtings- och kommunalval 7 kap., B 3.

Förtur på färja, VägtrafikL 49 §, M 4; LF om färjor 12 §, M 23.

Förundervisning, BarnomsorgsL 6 §, L8.

Förvaltning, se **Landskapets förvaltning**, **Kommuns uppgifter**, **Förvaltningslag**.

Förvaltningsbehörighet, landskapets, Sjl 23 §, rikets, Sjl 30 §, se även Sjl 60 § 2 mom., A 1.

Förvaltningschef, uppgifter vid Ålands landskapsregering, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 2a, 11a §§, C 12. För Ålands hälso och sjukvård; LL om hälso- och sjukvården 6, 8 och 9 §§, K 1.

Förvaltningsdomstol, i landskapet, Sjl 26 §, A 1.

Förvaltningsavtal, FörvaltningsL 2 §, C 1.

Förvaltningslag, FörvaltningsL, C 1.

Förvaltningsrättskipning, Sjl 25 och 26 §§, A 1.

Förvaltningsstadga, se **Kommunal förvaltningsstadga**.

Förvaltningsärende, FörvaltningsL 16 och 17 §§, 5, 6 och 7 kap., C 1.

G

Garantilagen, L innehållande särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolkning, sid. 764. Lagen upphävdes 1951 sedan den med undantag av 6 § hade inarbetats i den nya självstyrelselagen.

Gata, PBL 2, 51, 100 och 102 §§, 8 och 9 kap., G 1; PBF 5 kap., G 2; LL om landskapsandel för underhållskostnader för gator, M 30.

Generalplan, PBL 4 och 11 kap., G 1, PBF 2 kap., G 2.

Generationsväxlingspension, F om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare, H 28.

Gift, Sjl 27 § 30 p., A 1; JaktL 47 §, J 26.

God förvaltning, FörvaltningsL 2 kap., C 1.

Grannelagsförhållanden, LL om tillämpning av lagen ang. vissa grannelagsförhållanden, G 11.

Grind, LL om allmänna vägar 54 och 124 §§, M 28; LL om kommunalvägar 10 §, M 29; LL om enskilda vägar 20 §, M 31.

Gripande, PolisL 11-14, 19, 20 och 27 a §§, F 1.

Grundavtal, för kommunalförbund, Kommunall 84 §, D 1.

Grundförbättringslån, se istället **Investeringsstöd**, jordbruk.

Grundlag, Sjl 27 § 1 p., 28 § 1 mom., se även 69 §, A 1; Jordförvärvslag för Åland 17 §, A 2.

Grundskola, GrundskoleL, N 1; GrundskoleF, N 2.

Grundregister, LL om polisens grundregister, C 24.

Grundvatten, LL om hälsovården 9 kap., K 5; VattenL 1, 5 och 9 kap., 2 kap. 4 §, 3 kap. 17-21 §§, 4 kap. 8 §, 6 kap. 15-17 §§ samt 12 kap. 5-7 §§.

Gruvfyndighet, LL om förutsättningarna för att leta efter, inmuta och utnyttja gruvfyndigheter, I 17.

Gränsbevakning, Sjl 27 §, A 1; RPF om gränsbevakningsväsendets uppgifter, F 17; PolisL 10a §, F 1; LF ang. fiske 28 §, H 30; Jaktlag 57 §, J 26; Djurskyddslag 44 §, K 16; Vägtrafiklag 2a §, M 4; LL om eggvapen 10 §, F 12.

Gränsöverskridande miljöpåverkan, LL om miljökonsekvensbedömning 14 §, J 3, LF om miljökonsekvensbedömning 3 §, J 4.

Gymnasialstadienivå, LL om utbildning på gymnasialstadienivå, N 3; LF om utbildning på gymnasialstadienivå, N 4.

Gymnasieexamen, LL om utbildning på gymnasialstadienivå 5 och 5b §§, N 3.

Gående, VägtrafikL 2 och 51-56 §§, M 4.

Gårdsbruk, Se författningar i avsnittet Jord- och skogsbruk, fiske. Ang. beskattning, LL om kommunalskatt för gårdsbruk, E 7.

Gårdsbruksenhet, LL om finansiering av landsbygdsnäringar 7 §, H 1. Se även **Lantbrukslägenhet**.

Gårdsbrukskommission, LL om finansiering av landsbygdsnäringar 5 §, H 1.

Gårdsbrukslån, Se istället **Investeringsstöd**, jordbruk.

Gödselfabrikat, LL om tillämpning av lagen om gödselfabrikat, I 11; [ÅLSB] om tillämpning av riksförfattningar om gödselmedelslagen, I 12.

H

Hamn, LL om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester 3 §, J 21; LF om mottagning av fartygsgenererat avfall och lastrester 1 §, J 22.

Hamnansvarig, LL om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester 3 §, J 21.

Handel, med vilt, JaktL 10 kap., J 26; med fisk, LL om fiske 5 kap., H 29; LF ang. fiske 27 och 30a §§, H 30.

Handelsläroverk, se **Ålands handelsläroverk**.

Handikapp, LL om lagtingsval och kommunalval 41, 50 och 54 §§, B 3; Vägtrafiklag 39 och 50 §§, M 4; Körkortslag 26-29 §§, M 13; LL om fordons konstruktion, utrustning, skick, användning och belastning 4 §, M 20; L 1; LL om hundskatt 3 §, E 9; LF om barnomsorg 7 §, L 9; Grundskolelag 21 §, N 1; Grundskoleförordning 9 §, N 2; LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet 9 och 34-37 §§, L 22; LL om tillämpning i landskapet av riksförfattningar om socialvård 2a och 2g §§, L 1; LL om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda, L 12; LL om förhindrande av diskriminering, L 27.

Handling, FörvaltningsL 13-15 och 17-19 §§, C 1; LL om allmänna handlingars offentlighet, C 4.

Handläggning, av ärende; i landskapsregeringen, LL om ärendenas handläggning i landskapsregeringen, C 11; i lagtingets plenum, LO 6 kap., B 1; i kommunala organ, KommunalL 4 kap., D 1.

Handräckning, Sjl 31 §, A 1; FörvaltningsL 7 §, C 1; F ang. skyldighet för de till centralförvaltningen hörande fackmyndigheterna att lämna handräckning åt Ålands [landskapsnämnd], C 37; PolisL 41 och 42 §§, F1; MiljöskyddL 54 §, J 1, DjurskyddsL 56 §, K 16. se även **Gränsbevakning**.

Hantering av livsmedel, LL om hälsovården 46-51 §§, K 5; LF om hälsovården 28-31 §§, K 6.

Hastighetsbegränsning, VägtrafikL 32 §, M 4 TrafikbrottsL 13 §, M 10.

Hastighetstävling, LL om offentliga nöjeställningar 21 §, F 5; VägtrafikL 67 §, M 4.

Havsförorening, LL om bekämpande av oljeskador, J 13. Se internationella konventioner om förhindrande av havsföroreningar sid. 853.

Hembygdsrätt, se **Åländsk hembygdsrätt**.

Hemfrid, PolisL 14 §, F 1.

Hemlig handling, LL om allmänna handlingars offentlighet 4-5 §§ samt 2-4 kap., C 4. Se även **Sekretess**.

Hemslöjdsskola, LL om läroanstalter för hemslöjd, N 11.

Hemställningsmotion, LO 25-27 §§, B 1.

Hemvård, LL och LF om stöd för vård av barn i hemmet, L 10 och L 11.

Hittegods, i skrotfordon, LL om renhållning 28 §, J 14.

Hittelön, LL om fornminnen 17 §, N 22.

Hjordtjursavgift, JaktL 34 och 34a §§, J 26.

Hotell- och restaurangskola, se **Ålands hotell- och restaurangskola**.

Hund, JaktL 15-16 §§ och 8 kap., J 26; JaktF 4 §, J 27.

Hundskatt, LL om hundskatt, E 9.

Husdjur, LL om hälsovården 73-75 §§, K 5; LF om hälsovården 75-77 §§, K 6; drivande av djur på väg, VägtrafikL 43 §, M 4. Se även **Djurskydd**, **Hund**, **Katt**.

Hushållning, LL om vissa grunder för landskapets hushållning, C 38.

Hushållsavfall, LL om renhållning 2, 10, 11 och 15a §§, J 14; LF om hälsovården 64 §, K 6; [ÅLSB] om avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande, J 16.

Hushållsvatten, ÅLRB angående tillämpning av vissa riksförfattningar om hushållsvatten, K 7.

Husrannsakan, PolisL 13-17 §§, F 1.

Huvudavtal, LL om tjänstekollektivavtal 3 § 4 mom., C 52.

Hyra, Sjl 18 § 9 p., A 1; HyresL 2 och 9 kap., G 10.

- Hyresavtal**, ingående av, HyresL 1 kap., G 10; uppsägning av, HyresL 6 och 12 kap., G 10; hävning av, HyresL 7 och 13 kap., G 10.
- Hyresbostad**, HyresL, G 10; LL om bostadsproduktion 3 kap., G 5.
- Hyresfastigheter**, LL om befrielse från användnings- och överlåtelsebegränsningar för hyresfastigheter, G 6.
- Hyresgäst**, HyresL, G 10; LL om jordförvärrätt och jordförvärrättstillstånd, 20 §, A 3;
- Hyreskostnader**, avdrag vid beskattning, Kommunalskattel 8 § 2 mom., E 5; hyressättning för av landskapet delfinansierade bostäder, LL om bostadsproduktion, 20 §, G 5.
- Hyresrätt**, överlåtelse av, HyresL 5 och 11 kap., G 10.
- Hyresvärd**, HyresL, G 10; byte av, HyresL 14 kap., G 10.
- Hälsoinspektör**, LL om hälsovården 12 §, K 5; LF om hälsovården 1 kap., K 6.
- Hälso- och sjukvårdsbyrå**, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 10 §, C 13.
- Hälsovård**, LL och LF om hälsovården, K 5 och K 6.
- Hälsovårdsförvaltning**, LL om hälso- och sjukvården, K 1; LL om ikraftträdande av LL om hälso- och sjukvården, K 2.
- Hälsovårdsordning**, LL om hälsovården 13 och 14 §§, K 5.
- Hälsovårdsutbildning**, se **Ålands vårdinstitut**.
- Högskolan på Åland**, LL om Högskolan på Åland, N 15; LF om Högskolan på Åland, N 16; RPF om yrkeshögskoleexamina avlagda i landskapet Åland, N 17.
- Högstadium**, GrundskoleL 1 och 13 §§, N 1; GrundskoleF 1, 23 och 25 §§, N 2.
- Höns**, LF om registrering av anläggningar som håller värphöns, K 22.
- Hörande**, FörvaltningsL 6 kap., C 1.
- I**
- Identitet**, PolisL 10 §, F 1.
- Idrott**, IdrottsL, N 35.
- Indragningsstat**, LL om införande av tjänstemannaL 10 och 11 §§, C 461.
- Industri**, NäringsstödsL, I 23. Se även LL om lån, rän-testöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, C 39 och LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, I 26. Se mil-jölagstiftning.
- Inkomstbeskattning**, se **Kommunalskatt**, **Landskaps-skatt**.
- Inkvarteringsverksamhet**, LF om inkvarterings- och trakteringsverksamhet, I 3.
- Inhämtande av uppgifter om mobilteleapparats läge**, PolisL 32 f, 33b, 33c, 33d och 35 §§, F 1.
- Inlösen**, av mark, Jordförvärrslag för Åland 18 § 1 och 2 mom., A 2; PBL 11 och 22 §§, 10 kap., G 1; LL om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter, G 8. Se även SjL 18 § 8 p. och, ang. fast egendom för statens behov, SjL 61 § 4 mom., A 1.
- Inlösningsskyldighet**, PBL 11 och 22 §§, 10 kap., G 1.
- Inplantering**, av vilt, JaktL 4 kap., J 26.
- Inspektion**, FörvaltningsL 34§, C 1.
- Instruktion**, se **Kommunal instruktion**.
- Internationella fördrag**, SjL 9 kap. Se även SjL 27 § 4 p., A 1. Se förteckning över internationella konventioner som godkänts av lagtinget i avsnittet Internationella fördrag.
- Internationell trafik**, fördrag härom, sid. 852f.
- Internationellt ungdomssamarbete**, LL om ungdomsarbete 24 §, N 34.
- Invalidpension**, LL om tillämpning av vissa riksförfattningar om statens pensioner, C 54 eller C 55; LL om pension för lagtingsmän 1, 3 och 12-14 §§, B 5; LL om pension för ledamot av Ålands [landskapsstyrelse] 1, 3 och 8 §§, C 43.
- Inventeringsmän**, LL om landskapets finansförvaltning 14-16 §§, C 40.
- Investeringsstöd**, NäringsstödsL, I 23; jordbruk, LL om finansiering av landsbygdsnäringar 1, 2, 3 och 4 §§, H 1.
- J**
- Jakt**, JaktL, J 26; JaktF, J 27; LF om jakt på älg, J 28.
- Jaktkort**, JaktL 11 kap., J 26.
- Jakt med pil och båge**, JaktF 3 kap., J 27.
- Jakt med skjutvapen och ammunition**, JaktF 2 kap., J 27.
- Jaktredskap**, se **Fångstredskap och -sätt**.
- Jakträtt**, JaktL 2 kap., J 26.
- Jaktsätt**, se **Fångstredskap och -sätt**.
- Jakträttsområde**, LF om jakt på älg 2 §, J 28.
- Jakttider**, JaktL 5 kap., J 26; JaktF, J 27.
- Jaktvårdsavgift**, JaktL 54 §, J 26.
- Jaktvårdsförening**, JaktL 22 § och 12 kap., J 26.
- Jaktövervakare**, JaktL 57 och 61 §§, J 26.
- Jordbruk** LF om startstöd till unga jordbrukare 3 § 3 och 4 pp., H 2, LL om finansiering av landsbygdsnäringar, 3 § 1, 2 och 3 pp., H 1.
- Jordbruksbyrå**, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 18 och 20 §§, C 13.
- Jordbruksfond**, se EJFLU.
- Jordbrukspolitik**, LL om finansiering av landsbygdsnäringar, H 1.
- Jordbruksprodukter**, LF om startstöd till unga jordbrukare 3 § 4 p., H 2, LF om finansiering av landsbygdsnäringar 3 § 3 p., H 1.

Jordförvärv, se **Fast egendom**.
Jordförvärvs rätt se **Fast egendom**.
Jordförvärvstillstånd se **Fast egendom**.
Jordinköpslån, se istället **Investeringsstöd**, jordbruk.
Jordlegolag, LL om tillämpning av jordlegolagen, G 9.
Jordmassa, LF om hantering av jord- och muddermassor, J 11.
Justeringsmän, lagtingets, LO 70 §, B 1; AO 26 och 27 §§, B 2.
Justeringsutskott, LO 34, 39 och 67 §§, B 1.
Jägaransvarsförsäkring, JaktL 54 §, J 26.
Jägarexamen, JaktL 54 §, J 26.
Jämförelsetal, LL om lagtingsval och kommunalval 62-65 §§, B 3.
Jämställdhet, LL om tillämpning av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män, L 26.
Jämställdhetsdelegation, LL om landskapet Ålands jämställdhetsdelegation, C 31.
Jäv, FörvaltningsL 24 och 25 §§, C 1; för lagtingsman, LO 50 §, B 1; för landskapsrevisor, LL om landskapsrevisionen 6 §, B 8; för medlem av Ålands landskapsregering samt föredragande och beslutande tjänsteman, FörvaltningsL 1 § 2 mom., 24 och 25 §§, C 1, LL om landskapsregeringens revisionsbyrå 12 §, C 11; för ledamot i kommunfullmäktige, KommunalL 43 §, D 1; för ledamot i kommunstyrelse 50 § samma lag; för ledamot i nämnd och annat kommunalt förvaltningsorgan, 56 § samma lag; för föredragande kommunal tjänsteman 61 § samma lag; för kommunal revisor 74 § samma lag; för ombud vid kommunal ombudsstämma 83 § samma lag, för representant vid förbundsstämma 94 § samma lag.

K

Kabelnämnden, se **Kabelsändning**.
Kabelnät, se **Kabelsändning**.
Kabelsändning, LL om kabelsändningar till allmänheten, M 1; LF om rundradio- och kabelsändningsverksamhet, M 3.
Kanal, för sändning av radio- och televisionsprogram, LL om kabelsändningar till allmänheten 1 och 2 §§, M 1.
Kandidat, LL om lagtingsval och kommunalval 4 kap., B 3.
Kansliavdelningen, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 3 och 4 §§, C 12; LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 2-5 §§, C 13.
Kanslikommissionen, LO 71 §, B 1; AO 2 kap., B 2.
Kasinoverksamhet, LL om lotterier 1 och 3 §§, F 8.
Kastelholms slott, F om statens fasta egendom och byggnader i landskapet Åland, sid. 875.

Katt, eftersyn och rätt att döda, JaktL 46 §, J 26.
Kemikalier, LL om tillämpning av riksförfattningar om kemikalier, K 14; LL om tillämpning av riksförfattningar om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor, I 8; LF om tillämpning av riksförfattningar om kemikalier och säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor, I 9.
Kioskhandel, LF om hälsovården 40, 44-46 och 48 §§, K 6; AffärstidsL, I 2.
Kollektivavtal, se **Tjänstekollektivavtal**.
Kommun, KommunalL 1 §, D 1. Se även **Medlem av kommun**, **Samarbete mellan kommuner**.
Kommunalbesvär, KommunalL 15 kap., D 1.
Kommunalförbund, KommunalL 84-95 §§, D 1.
Kommunalförvaltning, KommunalL, D 1.
Kommunal förvaltningsstadga, KommunalL 9 §, D 1.
Kommunal instruktion, KommunalL 8 §, D 1.
Kommunal nämnd, KommunalL 51 §, D 1.
Kommunal ordningsstadga, KommunalL 11 §, D 1.
Kommunal räddningsmyndighet, RäddningsL 2, 3, 7, 8, 10, 12, 13, 15, 16, 26, 36, 37, 61-63, 66-69, 88-90 och 92 §§, 4, 5, 7, 8 och 12 kap., F 14, RäddningsF, 8, 9, 11, 14, 15, 25, 26, 28, 33, 37 och 38 §§, 6, 7 och 13 kap., F 15.
Kommunal rösträtt, se **Rösträtt**.
Kommunalskatt, KommunalL 66 §, D 1; KommunalskatteL, E 5, samt övriga författningar under avsnittet Skatter och avgifter till kommunerna. Se även **Beskattning**.
Kommunalt anställda, KommunalL 9 kap., D 1.
Kommunalt fyllnadval, LL om lagtingsval och kommunalval 77 §, B 3.
Kommunalt samarbete, se **Samarbete mellan kommuner**.
Kommunalt samarbetsstöd, LL om landskapsandelar till kommunerna 12 §, D 6.
Kommunalt tjänstekollektivavtal, LL om tjänstekollektivavtal, C 52.
Kommunalval, LL om lagtingsval och kommunalval, B 3; F om skötseln av vissa uppgifter som gäller lagtings- och kommunalval samt rådgivande folkomröstningar i landskapet Åland, B 4; [ÅLSB] (2003:26) ang. vissa formulär för lagtingsval och kommunalval; ang. rösträtt och valbarhet, se KommunalL 15 och 16 §§, D 1 och LL om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt, D 2.
Kommunalväg, LL om kommunalvägar, M 29.
Kommundirektör, KommunalL 58 §, D 1.
Kommunindelning, LL om tillämpning av vissa lagar om kommunindelning 3a-3c §§, D 3.
Kommunsammanslaggningsstöd, LL om tillämpning av vissa lagar om kommunindelning, D 3.
Kommuns fullmäktige, KommunalL 6 kap., D 1.

Kommunstyrelse, KommunalL 7 kap., D 1.

Kommuns uppgifter, KommunalL 3 §, D 1.

Kommunvapen, LL ang. landskaps- och kommunalvapen 2 kap., A 12.

Kommunöversikt, PBL 4, 10 och 92 §§, 3 kap., G 1. PBL 9 §, G 2.

Kompensationsbidrag, se **LFA-kompensationsbidrag**.

Komplementbyggnad, PBL 2 och 68 §§, G 1.

Koncernbidrag, LL om koncernbidrag vid kommunalbeskattningen, E 10.

Konstutställning, LL ang. landskapsgaranti för kulturella utställningar, N 33.

Konsumenter, SjL 43 § och 30 § 10 och 11 p., A 1.

Kontrollnämnd, se **Ekologisk jordbruksproduktion**.

Kontrollorgan, se **Ekologisk jordbruksproduktion**.

Kontrollregister, se **Ekologisk jordbruksproduktion**.

Konvention, SjL 9 kap. Se även SjL 27 § 4 p., A 1. Se förteckning över internationella konventioner som godkänts av lagtinget i avsnittet Internationella fördrag.

Kremering, LF om hälsovården 85 §, K 6.

Kronoholmar, SjL 61 §, A 1.

Kräfta, LL om fiske 24, 26, 31 och 32 §§, H 29.

Kultur, LL om kulturell verksamhet, N 32; LL ang. landskapsgaranti för kulturella utställningar, N 33; LL om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten, D 8; LL om Ålands kulturdelegation, N 37.

Kulturdelegation, se **Ålands kulturdelegation**.

Kulturbyrå, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 12 och 15 §§, C 13.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, SjL 18 § 11 p., A 1; LL om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, N 24; PBL 2, 3, 5, 8, 16, 19, 20, 26, 27, 64, 65, 69 och 89 §§, G 1; PBF 7 §, G 2.

Kulturhistoriskt värdefulla föremål, SjL 18 § 11 p., A 1; LL om skydd för kulturhistoriskt värdefulla föremål, N 25.

Kungörelse, se istället **Delgivning**.

Kungsådra, LL om fiske 14 §, H 29; VattenL 6 kap. 18 §, 7 kap. 10 §, J 9.

Kursgård, LL om ungdomsarbete 6 kap., N 34.

Kvalificerad majoritet, SjL 69 §, A 1, i lagtinget, LO 55 §, B 1.

Kyrka, SjL 27 och 36 §§, A 1; LL ang. ordningsstadga för landsbygden, 3 §, F 3; LL om offentliga nöjeställningar 3 och 5 §§, F 5; LL om fornminnen 2 §, N 22; LL om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse 3 §, N 24; arkiv, SjL 23 § A 1, Arkivlag 2 §, C 5.

Källskatt, LL om kommunalskatt för begränsat skattskyldig, E 13; F om tillämpning av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet såvitt avser kommunalskatt i landskapet Åland, E 14.

Känsliga personuppgifter, LL om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen 3 kap., C 3.

Körförbud, KörkortL 7 kap., M 13.

Körkort, VägtrafikL 57 §, M 4; KörkortL, M 13; utfärdande av körkort, KörkortL 5 kap.; förnyande av körkort, KörkortL 6 kap.

Körkortsregister, KörkortL 10 kap., M 13.

L

Ladugård, LL om hälsovården 75 §, K 5; LF om hälsovården 75-77 §§, K 6.

Lagberedningen, LL om lagberedningen, C 14; LF om lagberedningen, C 15.

Laggranskningsnämnd, LL om lagberedningen 7-13 §§, C 14.

Lagmotion, LO 25-27 §§, B 1.

Lagskipning, se **Rättskipning**.

Lagstiftning, SjL 17-22 §§, A 1.

Lagstiftningsbehörighet, landskapets, SjL 18 §, rikets, SjL 27 §, överföring av lagstiftningsbehörighet till landskapet, SjL 29 §, A 1.

Lagstiftningskontroll, SjL 19 §, A 1.

Lagtinget, tidigare landstinget, SjL 3 § 1 mom., val av, SjL 13 §, se även 14, 15 och 17 §§ och 22 § 1 mom, A 1.

Lagtingets arbetsformer, LO, B 1; AO, B 2.

Lagtingets kansli, LL om personalen vid [landstingets] kansli, B 7.

Lagtingets lagstiftningsbehörighet, se **Landskapets lagstiftningsbehörighet**.

Lagtingets utskott, LO 34-41 §§, B 1; AO 18-24 §§, B 2.

Lagtingsdirektör, LO 6 och 7 §§, B 1.

Lagtingsman, se **Familjepension**, **Lagtinget**, **Lagtingets arbetsformer**, **Lagtingsmannapension**, **Pension**, **Pensionsålder**.

Lagtingsmannapension, LL om pension för lagtingsmän, B 5; LL om familjepension efter [landstingsman], B 6.

Lagtingsval, LL om lagtingsval och kommunalval, B 3; F om skötseln av vissa uppgifter som gäller lagtings- och kommunalval samt rådgivande folkomröstningar i landskapet Åland, B 4; ang. rösträtt och valbarhet, se LO 3-5 §§, B 1. Även [ÅLSB] (2003:26) ang. vissa formulär för lagtingsval och kommunalval.

Landshövdingen i landskapet Åland, SjL 4, 14 och 52-55 §§, A 1.

Landskapet Ålands pensionsfond, se **Pension**.

Landskapets ekonomi, SjL 7 kap. och 34 § 2 mom. och 77 §, A 1.

Landskapets förvaltning, SjL 3 § 2 mom., 21, 23 och 30 §§, A 1. Se författningarna under avsnittet Landskapsförvaltningen.

- Landskapets hushållning**, LL om vissa grunder för landskapets hushållning, C 38.
- Landskapets lagstiftningsbehörighet**, se **Lagstiftningsbehörighet**.
- Landskapets område**, SjL 2 §, A 1.
- Landskapets organ**, SjL 3 §, A 1.
- Landskapets skattskyldighet**, KommunalSkatteL 6 §, E 5.
- Landskapsandel**, LL om landskapsandelar till kommunerna, D 6; LL om planering av och landskapsandel för socialvården, D 7; LL om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten, D 8.
- Landskapsborgen**, för bostadsproduktion, LL om bostadsproduktion 1, 6, 13 och 21 §§, G 5; för studielån, LL om studiestöd 17 och 18 §§, 5 kap., N 19.
- Landskapsförordning**, SjL 21 § och 60 § 1 mom., A 1; LL om Ålands författningssamling, A 11.
- Landskapsgaranti**, LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, C 39; LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, I 26. Se även **Exportgaranti**.
- Landskapslag**, SjL 17 § och 69 § 2 mom., ikraftträdande, SjL 20 §, A 1; LL om Ålands författningssamling, A 11.
- Landskapspension** LL om tillämpning av vissa riksförfattningar om statens pensioner C 54 eller C 55. Se även **Pension**.
- Landskapsregeringen**, tidigare landskapsnämnden, landskapsstyrelsen, SjL 3 § 2 mom., 16 § och 22 § 2 mom., utlåtande från, 33 §, A 1; LL om Ålands landskapsregering, C 10; LL om ärendenas handläggning i landskapsregeringen, C 11; om rätt att delta i lagtingets plena, LO 23, 48-49 och 51 §§, B 1; om tillsättande av och misstroendeyrkande, LO 6a kap., B 1.
- Landskapsrevisionen**, LL om landskapsrevisionen, B 8; LL om landskapsregeringens revisionsbyrå, C 16.
- Landskapsskatt**, SjL 18 § 5 p., jfr. 27 § 36 p., A 1; LandskapsskatteL, E 1.
- [Landskapsstyrelseledamot]**, se **Ledamot av landskapsregeringen**.
- [Landskapsstyrelsen]**, se **Landskapsregeringen**.
- Landskapsstöd**, till kommuner, LL om landskapsandelar till kommunerna; D 6; se vidare författningarna D 7 - D 14, D 17, M 29 och M 30; till näringslivet, se författningarna H 1, H 2, H 3, H 12, H 13, H 20, H 21, I 23, I 24, I 25 och N 36; se även LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, C 39 och om återkrävande av stöd, LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, I 26.
- Landskapstjänster**, vid allmänna förvaltningen, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 3 §, C 12; LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning, C 13.
- Landskapsvapen**, LL ang. landskaps- och kommunalvapen, A 12.
- [Landstinget]**, se **Lagtinget**.
- Landsväg**, LL om allmänna vägar 2, 7 och 14-16 §§, M 28.
- Lantbruk**, LF om startstöd till unga jordbrukare 3 § 4 p., H 2, LL om finansiering av landsbygdsnäringar 3 § 3 p., H 1.
- Lantbruksavbytare**, se **Avbytarverksamhet för lantbrukare**.
- Lantbrukslägenhet**, LL om startstöd till unga jordbrukare 4, 7, 8, 15, 17 och 20 §§, H 2; landskapets, LL om landskapets finansförvaltning 8 §, C 40. Se även **Gårdsbruksenhet**.
- Lantbrukslösöre**, se **Investeringsstöd**, jordbruk.
- Lantbruksnämnd**, LL om lantbruksnämnder, H 7.
- Lantbruksprodukter**, se **Jordbruksprodukter**.
- Lantråd**, LL om Ålands landskapsregering 2 kap., C 10; LL om ärendenas handläggning i landskapsregeringen, C 11; LO 23, 47 och 48 §§, B 1.
- Ledamot av kommunalt organ**, KommunalL 3 kap., D 1; kommunala organ 4 kap., D 1; fullmäktige 6 kap., D 1; styrelsen 7 kap., D 1; övriga kommunala förvaltningsorgan 8 kap., D 1.
- Ledamot av lagtinget**, LO B 1; AOB 2; TjänstemannaL 36 §, C 45; KommunalL 62 §, D 1; LL om tjänstledighet för uppdrag som riksdagsledamot, lagtingsledamot medlem av landskapsregeringen, C 49. Se även **Lagtinget**.
- Ledamot av landskapsregeringen**, LL om Ålands landskapsregering, C 10; LL om ärendenas handläggning vid Ålands landskapsregering, C 11; rätt att övervara och delta i lagtingets plena, LO 47 §, B 1; AO 33 §, B 2; LL om tjänstledighet för uppdrag som riksdagsledamot, lagtingsledamot eller medlem av landskapsregeringen, C 49; TjänstemannaL 36 §, D 45; KommunalL 62 §, D 1; LL om arvode för medlem av Ålands [landskapsstyrelse], C 42; LL om pension för ledamot av Ålands [landskapsstyrelse], C 43; LL om familjepension efter ledamot av Ålands [landskapsstyrelse], C 44. Se även **Landskapsregeringen**.
- Lega**, LL om tillämpning av jordlegolagen, G 9.
- Lekverksamhet**, BarnomsorgsL 7 §, L 8.
- Leverans**, av el, Ellag 2a kap., F 18.
- LFA-kompensationsbidrag**, LL om finansiering av landsbygdsnäringar 4 § och 2 kap. H 1; ÅLRB om stöd för att förbättra miljön och landsbygden, H 3; ÅLRB om administration av jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag, H 4; ÅLRB om förfaranden vid kontroller av jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag, H 5; RPF om skötseln av de uppgifter i landskapet Åland som hör till det utbetalande organet för EJFLU, H 6.

- Linjetrafik tillstånd**, LL och LF om yrkesmässig trafik, M 14 och M 15.
- Litterär verksamhet**, LL om stöd för litterär verksamhet, N 28.
- Livsmedel**, LL om hälsovården 8 kap., K 5; LF om hälsovården 4 kap., K 6; LL och LF om tillämpning av riksförfattningar om livsmedel, K 9 och K 10; LF om livsmedelshygienisk kompetens, K 11.
- Livsmedelshygien** LF om livsmedelshygienisk kompetens, K 11.
- Livsmedelslokal**, LL om hälsovården 47 §, K 5; LF om hälsovården 14-27 §§, K 6.
- Lockout**, LL om tjänstekollektivavtal 3 kap., C 52.
- Lokal**, HyresL 1 och 9-15 kap., G 10.
- Lotteri**, LL om lotterier, F 8.
- Luffförening**, MiljöskyddsL 3 §, J1; LF om tillämpning av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften, J 6; Konvention härom, se sid. 853. Se även **Miljöförening**.
- Lufftrafik**, RPF om allmän trafikplikt i lufftrafiken mellan Mariehamn och Stockholmsområdet, M 26; RPF om en samrådsdelegation för Mariehamns flygplats, M 27.
- Luftvärd**, LF om tillämpning av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften, J 6. Se även **Luffföreningar**, **Luftvårdsinvesteringar**.
- Luftvårdsinvesteringar**, NäringsstödsL, I 23.
- Lyceum**, se **Ålands lyceum**.
- Lån**, för landskapets behov, Sjl 50 §, A 1, se vidare **Bostadslån**, **Bosättningslån**, **Gårdsbrukslån**, **Investeringarlån**, **Räntestödslån**.
- Lägenhet**, se **Bostad**, **Bostadslägenhet**.
- Lärarkollegium**, GrundskoleL 12 §, N 1; LL om Ålands folkhögskola 8 §, N 12; LL om Ålands musikinstitut 7 §, N 13.
- Läroavtalsutbildning**, LL och LF om läroavtalsutbildning, N 9 och N 10.
- Läroplikt**, GrundskoleL, N 1.
- Lön**, LL om tjänstekollektivavtal, C 52.
- Lönegaranti**, RPF om skötseln av lönegarantiärenden i landskapet Åland, L 24.
- Lösa fornföremål**, LL om fornminnen 2 kap., N 22. LL om fornminnen 1 kap., N 22. Se även **Fasta fornlämningar**, **Maritimt kulturarv**.
- Lösörelän**, se **Lantbrukslösöre**.
- M**
- Mariehamn**, benämningen stad, KommunalL 1 §, D 1.
- Markanvändningsavtal**, PBL 6, 40 och 43 §§, G 1.
- Maritimt kulturarv**, LL om skydd av det maritima kulturarvet, N 23.
- Medborgarinstitut**, LL och LF om medborgarinstitut, N 29 och N 30.
- Medborgarskap**, Sjl 27 § 26 p., tjänsteinnehavares, Sjl 24 §, A 1.
- Meddelande**, till lagtinget, LO 22, 23 och 51 §§, B 1.
- Medelbar offentlig förvaltning**, FörvaltningsL 1 §, C 1.
- Medlem av kommun**, KommunalL 2 §, D 1.
- Mellankommunal ombudsstämma**, KommunalL 78 och 80-83 §§, D 1.
- Mete**, LL om fiske 3 §, H 29; LF ang. fiske 2 §, H 30.
- Miljöbyrå**, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 10 §, C 13.
- Miljöfarliga ämnen**, MiljöskyddsL 42 §, J 1.
- Miljöförening**, MiljöskyddsL 1, 3, 5, 8, 48 och 50 §§, J 1.
- Miljöförseelse**, VattenL 9 kap. 3 § och 9 kap. 4 §, J 9; MiljöskyddsL 37, 38 och 40 §§, J 1. Se även **Renhållningsförseelse**.
- Miljöförstöring**, VattenL 9 kap. 1 § och 9 kap. 2 §, J 9; MiljöskyddsL 35, 36 och 40 §§, J 1. Se även **Renhållningsbrott**.
- Miljögranskning**, MiljöskyddsL avdelning 2, J 1, MiljöskyddsF, J 2, VattenL 6 kap., J 1; LL om renhållning 5a kap., J 14.
- Miljökonsekvensbedömning**, LL om miljökonsekvensbedömning, J 3; LF om miljökonsekvensbedömning, J 4.
- Miljömedicinsk byrå**, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 10 §, C 13.
- Miljöpåverkan**, MiljöskyddsL 2, 3, 7, 12, 26, 28 och 32 §§, J 1; LL om miljökonsekvensbedömning 1-4 och 14 §§, J 3; LF om miljökonsekvensbedömning 3 §, J 4. Se även **Negativ miljöpåverkan**, **Gränsöverskridande miljöpåverkan**.
- Miljöskydd**, MiljöskyddsL, J 1; MiljöskyddsF, J 2.
- Miljöstöd**, LL om finansiering av landsbygdsnäringar 4 §, 2 kap. H 1; ÅLRB om stöd för att förbättra miljön och landsbygden, H 3; ÅLRB om administration av jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag, H 4; ÅLRB om förfaranden vid kontroller av jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag, H 5; RPF om skötseln av de uppgifter i landskapet Åland som hör till det utbetalande organet för EJFLU, H 6.
- Miljö tillstånd**, MiljöskyddsL avdelning 2, J 1; MiljöskyddsF, J 2; VattenL 6 kap., J 1; LL om renhållning 5a kap., J 14.
- Miljö tillsyn**, MiljöskyddsL avdelning 3, J 1; VattenL 8 kap. 1 §, J 9; LL om renhållning 6 kap., J 14.
- Miljövärd**, Sjl 18 § 10 p., A 1.
- Minimimått**, för fisk och kräfta, LL om fiske 31 §, H 29.
- Minuthandel**, AffärstidsL, I 2.

Misstroende, mot landskapsregeringen eller lantrådet, LO 64d §, B 1; LL om Ålands landskapsregering 6 §, C 10.

MKB, se **Miljökonsekvensbedömning**.

Moderskapsunderstöd, LL om tillämpning av lagen om moderskapsunderstöd, L 18.

Moped, VägtrafikL 19 och 26 §§, M 4.

Motion, initiativ i lagtinget, LO 25-27 §§, B 1; i fullmäktige, KommunalL 46 §, D 1.

Motivering av beslut, FörvaltningsL 40 §.

Motorfordon, VägtrafikL, M 4; LF om fordonsdefinitioner, M 18.

Motorfordonsbyrån, LL om motorfordonsbyrån, C 30.

Mottagare, se **Rundradioverksamhet**.

Muddermassa, LF om hantering av jord- och muddermassor, J 11; VattenL 1 kap. 3 §, 2 kap. 9 §, 3 kap. 6 §, 3 kap. 7 § och 6 kap. 5 §, J 9.

Museum, se **Ålands museum**.

Museibyrå, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 12 och 16 §§, C 13.

Musikinstitut, se **Ålands Musikinstitut**.

Myndighetschef, LL om Ålands polismyndighet 2 §, C 22; LL om Ålands arbetsmarknads- och studier servicemyndighet 27 §, C 20, LL om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet 6 och 7 §§, C 17, LL om datainspektionen 2 §, C 34; LL om diskrimineringsombudsmannen 2 §, C 32. Se även **Förvaltningschef**.

N

Narkotika, Sjl 27 §, A 1; PolisL 3 kap. F 1; LL om offentliga nöjestillställningar 13 och 16 §§, F 5; KörkortL 36 och 50a §§, M 13.

Nationernas Förbunds Råd, beslut ang. Åland, sid. 864.

Naturaförmåner, TjänstemannaL 21 §, C 45.

Naturminne, LL om naturvård 6 §, J 24. Förteckning över fredningsbeslut efter lagen.

Naturreservat, LL om naturvård 2 kap., J 24. Förteckning över fredningsbeslut efter lagen; JaktL 5 § 2 mom, J 26.

Naturskydd, se **Naturvård**.

Naturvård, LL om naturvård, J 24; LF om naturvård, J 25; ang. hotade arter, se Konvention om internationell handel med hotade arter av den vilda floran och faunan, sid. 853.

Negativ miljöpåverkan, MiljöskyddsL 1 och 2 kap. 19, 20, 22, 24, 28, 29, 31, 33, 44 och 52 §§, J 1; LL om miljökonsekvensbedömning 1-5 och 14 §§, J 3; LF om miljökonsekvensbedömning 3 §, J 4.

Nitrat, ÅLRB om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket, J 12.

Nordisk institution, LL om rättsställningen för landskapstjänsteman som anställs vid nordisk institution, C 50.

Nordiska rådet, LL om Ålands representation i Nordiska rådet, A 10.

Notvarp, LL om fiske 10-12 §§, H 29.

Nyröjningslån, se istället **Investeringsstöd**, jordbruk.

Nytt kommunalval, LL om lagtingsval och kommunalval 76 §, B 3.

Nyval, till lagtinget, LL om lagtingsval och kommunalval 14 kap., B 3.

Näring, rätt att utöva, Sjl 11 §, 18 § 22 p. och 30 § 7 p., A 1; LL om rätt att utöva näring, I 1; näringsarnas främjande, se författningarna under avsnittet Stöd till näringslivet; beskattning, LL om kommunalskatt för näringsverksamhet, E 6, ävensom författningarna E 7, E 10-12 samt E 18-20.

Näringsanmälan, LL om rätt att utöva näring 9 §, I 1.

Näringsavdelningen, LL om Ålands landskapsregeringens allmänna förvaltning 3 och 4 §§, C 12; LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 18-22 §§, C 13.

Näringsombudsman, LL om landskapsstöd för främjande av näringar i kommunerna, D 14.

Näringsrätt, se **Näring**.

Näringsstöd, NäringsstödsL, I 23. Se även LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, C 39 och LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, I 26.

Näringsstillstånd, allmänna villkor, LL om rätt att utöva näring 8 §, I 1. Se även **Näring**.

Näringsverksamhet, se **Näring**.

Närståendevård, tillsyn, LL om tillämpning av riks- författningar om socialvård, L1.

Nöje, LL om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen samt hållande av spelautomat och penningautomat, F 7.

Nöjeställning, LL om offentliga nöjestillställningar, F 5; LL om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen samt hållande av spelautomat och penningautomat, F 7.

O

Observation, PolisL 28, 30, 31, 34, 34a, 34b och 35 §§, F 1.

Offentliga nöjeställningar, LL om offentliga nöjeställningar, F 5; RäddningsL 29 §, F 14; RäddningsF 8 kap., F 15. Se även **Ansvarsförsäkring**.

Offentlig frid, PolisL 14 §, F 1.

Offentlig handling, LL om allmänna handlingars offentlighet 1 kap., C 25.

Offentligt sammanträde, se **Sammanträdes offentlighet**.

Offentlig upphandling, LL ang. tillämpning av lagen om offentlig upphandling, C 7; LF om offentlig upphandling, C 8; ÅLRB gällande vissa upphandlingar, C 9.

Oljeskador, LL om bekämpande av oljeskador, J 13.

Olycksfall, se **Skadestånd vid olycksfall**.

Olägenhet för människors hälsa, MiljöskyddsL 3 §, J 1.

Omplacering av personal, TjänstemannaL 5 kap., C 45; LL om Ålands polismyndighet 2 §, C22; LL om hälso- och sjukvården 11 §, K 1; LL om utbildning på gymnasialstadienivå 37 och 40 §§, N 3; LL om Ålands folkhögskola 27 och 30 §§, N 12; LL om Ålands musikinstitut 15 och 15c §§, N 13; LL Högskolan på Åland 36 och 38 §§, N 15; LL om Ålands sjösäkerhetscentrum 6 §, N18; LL om Ålands statistik- och utredningsbyrå 6 §, C 35; LL Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet 14 a och 15 §§, C 20; LL om diskrimineringsombudsmannen 2 §, C 33; LL Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet 8 §, C 17.

Ombyggnad, PBL 72 §, G 1.

Omhändertagande av egendom, PolisL 23 och 24 §§, F 1.

Omkörning, VägtrafikL 23-25 §§, M 4.

Operativ räddningsverksamhet, RäddningsL 2 § och 10 kap., F 14.

Ordningsbot, TrafikbrottsL 2 kap, M 10.

Ordningsman, LL om offentliga nöjeställningar 14-17 och 22 §§, F 5; LF om inkvarterings- och trakteringsverksamhet 10 §, I 3.

Ordningsstadga, LL ang. ordningsstadga för landsbygden, F 3; kommunal ordningsstadga, KommunalL 11 §, D 1.

P

Parkering, VägtrafikL 33, 34 och 36 §§, M 4.

Parkeringsbot, LL om parkeringsbot, M 8.

Parkeringsövervakare, LL om parkeringsbot 2 §, M 8.

Part, FörvaltningsL 3 kap., C 1.

Pass, Sjl 27 § 26 p., 30 § 2 p., A 1.

Patient, LL om tillämpning av lagen om patientens ställning och rättigheter, K 4.

Penningautomat, LL om lotterier 1 och 3 §§, F 8; LL om förströelseautomater, F 10; LL om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen samt hållande av spelautomat och penningautomat, F 7.

Penningautomatförening, se **Ålands Penningautomatförening**.

Penninginsamling, LL ang. penninginsamlingar, F 11.

Penninglotteri, LL om lotterier 1 §, F 8.

Pension, LL om pension för lagtingsmän, B 5; LL om familjepension efter [landstingsman], B 6; LL om pension för ledamot av Ålands [landskapsstyrelse], C 43; LL om familjepension efter ledamot av Ålands [landskapsstyrelse], C 44; LL om tillämpning av vissa riksförfattningar om statens pensioner, C 54 eller C 55; LL om anmälan om val av pensionsrätt i vissa fall, C 56; LL om vissa pensioner, som skall betalas av landskapsmedel, C 57; LL om tillämpning av vissa riksförfattningar om pension för arbetstagare, C 58; RPF om skötseln i landskapet Åland av vissa förvaltningsuppgifter som gäller pensioner, C 59; RPF om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller pensionsersättning för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier, C 60; LL om landskapet Ålands pensionsfond, C 61; LF om placering av de medel som landskapet Ålands pensionsfond förvaltar, C 62; Se även **Generationsväxlingspension**.

Pensionsavgift, LL om landskapet Ålands pensionsfond, C 61; LF om placering av de medel som landskapet Ålands pensionsfond förvaltar, C 62.

Pensionsfond, LL om landskapet Ålands pensionsfond, C 61; LF om placering av de medel som landskapet Ålands pensionsfond förvaltar, C 62.

Pensionspremie, LL om landskapet Ålands pensionsfond, C 61; LF om placering av de medel som landskapet Ålands pensionsfond förvaltar, C 62.

Pensionsålder, LL om pension för lagtingsmän 2 §, B 5; LL om pension för ledamot av Ålands [landskapsstyrelse] 2 §, C 43, TjänstemannaL 8 kap., C 45; LL om Ålands polismyndighet 9 §, C 22.

Permittering, TjänstemannaL 9 kap., C 45; LL om hälso- och sjukvården 11 §, K 1.

Personregister, LL om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen, C 3; LL om allmänna handlingars offentlighet 3a kap., C 4; StatistikL 3 §, C 6; LL om polisens grundregister, C 24; LL om tillämpning av riksförfattningar om personregister, C 25; LL om tillämpning av lagen om informationssystem för arbetsförvaltningens kundbetjäning, C 21. Se även **Fiskeripolitik**.

Personuppgifter, LL om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen, C 3; LL om allmänna handlingars offentlighet 3a kap., C 4; StatistikL 3 §, C 6; LL om polisens grundregister, C 24; LL om tillämpning av riksförfattningar om personregister, C 25.

Pilkning, anses ej som mete, LF ang. fiske 2 §, H 30.

Plan, se **Byggnadsplan**, **Stadsplan**, **Generalplan**, **Regleringsplan**.

- Planering**, LL om planering av och landskapsandel för socialvården, D 7; LL om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten, D 8.
- Plantmaterial**, LL om tillämpning av riks författningar om plantmaterial och växtskydd, H 10; LF om tillämpning av riks författningar om plantmaterial och växtskydd, H 11.
- Plenum**, lagtingets sammanträde, LO 6 kap., B 1; AO 6 kap., B 2; plenum som ej är offentligt, LO 44 § och AO 48 §.
- Polisdelegation**, PolisL 5 §, F 1, PolisF 3 kap., F 2.
- Polisens befogenheter**, PolisL 7 och 8 §§ och 2 kap., F 1; LL ang. ordningsstadga för landsbygden 2 §, F 3.
- Polisens inhämtande av information**, PolisL 3 kap., F 1.
- Polisens register**, LL om polisens grundregister, C 24, LL om tillämpning i landskapet av riks författningar om personregister, C 25; LF om tillämpning i landskapet av förordningen om polisens personregister, C 17.
- Polisens räddningstjänst**, PolisL 45-47 §§ och 51 §, F 1; PolisF 10 §, F 2.
- Polisens användning av informationskällor**, PolisL 28, 34a och 34b §§, F 1.
- Polisens rätt att få uppgifter av myndighet**, PolisL 36 §, F 1.
- Polisens rätt att få uppgifter av privat sammanslutning eller privatperson**, PolisL 37 §, F 1.
- Polisens åtgärder för att hindra att inhämtande av information avslöjas**, PolisL 34a och 34b §§, F 1.
- Polisförvaltning**, LL om Ålands polismyndighet, C 18; F om polisförvaltningen i landskapet Åland, C 36. Se även **Personregister**, **Personuppgifter**.
- Polismans rätt att ge befallning**, PolisL 26 §, F 1.
- Polismans åligganden**, PolisL F 1; PolisF, F 2.
- Polismyndighet**, LL om Ålands polismyndighet, C 22; LF om Ålands polismyndighet, C 23.
- Polisundersökning**, PolisL 4 kap., F 1.
- Post**, LL om ombildande av Posten Åland till aktieföretag, C 27, LL om posttjänster, I 6.
- Posttjänster**, LL om posttjänster 3 §, I 6.
- Postverksamhet**, LL om posttjänster 3 § och 3 kap., I 6.
- Presidenten**, se **Republikens President**.
- Presidium**, lagtingets, LO 14, 20 och 67 §§, B 1 samt AO 2 §, B 2; kommunfullmäktiges, KommunalL 40 §, D 1.
- Prisindex för den kommunala basservicen**, LL om landskapsandelar till kommunerna 4 §, D 6.
- Privat institution**, LL om reglering av personalens ställning vid privat institution, då institutionens verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund, D 15.
- Privat socialvård**, tillsyn, LL om tillämpning av riks författningar om socialvård, L1.
- Producentansvar**, RenhållningsL 3, 4b, 7a-7c och 16a-c §§, 5 kap., J 14, LF om förpackningar och förpackningsavfall, J 15; LF om producentansvar, J 23.
- Produktionsverksamhet**, LL om skattelättnader för främjande av produktions- och turistföretagsverksamhet, E 18.
- Produktsäkerhet**, LL och LF om tillämpning av riks författningar om produktsäkerhet, K 12 och K 13.
- Program**, i radio- och televisionssändning, LL om rundradioverksamhet 1-4 och 6 §§, M 2; LL om kabelsändningar till allmänheten 3-5 §§, M 1; LF om rundradio- och kabelsändningsverksamhet, M 3; LF om programnämnden, C 28.
- Programnämnden**, LF om programnämnden, C 28. Se även **Rundradioverksamhet**.
- Prövningsnämnd vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet**, LL om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet 4 och 5 kap., C 17.
- Psykiskt utvecklingsstörd**, se **Utvecklingsstörd**.
- Pulsning**, vid fiske, LL om fiske 16 §, H 29.
- Påföljdseftergift**, TrafikbrottsL 12 §, M 10.
- Pälsdjursfarm**, LL om hälsovården 74 §, K 5; LF om hälsovården 75-77 §§, K 6; stöd för pälsdjursuppfödning LF om startstöd till unga jordbrukare 3 § 3 p., H 2; LL om finansiering av landsbygdsnäringsringar 3 § 1 och 3 pp., H 1.

R

- Rapporteftergift**, TrafikbrottsL 12 §, M 10.
- Rattfylleri**, TrafikbrottsL 4 och 5 §§, M 10, se även **Sjöfylleri**.
- Rederi**, beskattning, LL om kommunalbeskattningen av rederibolag och redare, E 11; LL ang. tillämpning vid kommunalbeskattningen av lagen om skattelättnader för sjöfarten, E 19. Se även **Fartygsleveranser**.
- Redovisningsbyrå**, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 6 och 8 §§, C 13.
- Regionkommitte**, Europeiska gemenskapens, SjöL 59e §, A 1.
- Register**, se **Personregister**, **Polisens register**, **Fiskeripolitik**.
- Registeransvarig**, LL om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen 2 § 4 p., C 3.
- Registratur**, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 3 §, C 13.
- Registrering av fordon**, LL om motorfordonsbyrån, C 30; LL om besiktning och registrering av fordon, M 19, TrafikbrottsL 17 §, M 10.

- Reglementering av näring**, LL om rätt att utöva näring 3 kap., I 1.
- Regleringsplan**, LL om allmänna vägar 50-52 §§, M 28.
- Reklam**, LL om naturvård 25 §, J 24; LL om allmänna vägar 60 §, M 28; LL om tillämpning av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män 6 §, L 26; TobaksL 3 §, K 15; LL om kabelsändningar till allmänheten 1, 4, 4c och 4d §§, M 1; LL om rundradioverksamhet 1a och 2b-2d §§, M 2; LF om rundradio- och kabelsändningsverksamhet, M 3.
- Remiss**, LO, ärendenas beredning och behandling, 5 och 5a kap, 51 och 54 §§, B 1; AO, utskott 10, 19a och 22 §§, plenum 33, 40a och 47 §§, B 2; KommunalL, ärendens beredning och behandling 46 §, återremiss kommunala ärenden 24 §, remissinstans 97 §, D 1; Sjukdomskostnadsavdrag vid läkarremiss, KommunalSkattelag 10 §, E 5.
- Renhållning**, LL om renhållning, J 14; Se även **Avfallsbehandlingsanläggning**.
- Renhållningsavgifter**, LL om renhållning 17-23a §§, J 14.
- Renhållningsbrott**, LL om renhållning 37 §, J 14.
- Renhållningsförseelse**, LL om renhållning 37 §, J 14.
- Renhållningsmyndighet**, LL om renhållning 3, 6, 7, 29, 33, 34 och 36 §§, J 14.
- Reparationsuppmaning**, PBL 89 §, G 1. Se även **Byggnadsuppmaning**.
- Replik**, AO 33 §, B 2.
- Republikens President**, Sjl 14 och 15 §§, A 1; lagstiftningskontroll 19-20 §§ samma lag. Se även Sjl 33 och 34 §§, 52 § 2 mom. och 53 §.
- Resandeavgift**, LL om resandeavgift, E 4.
- Resebyråförseelse**, LL om resebyråförseelse, I 4.
- Resekostnader**, avdrag vid beskattning, KommunalSkattel 8 §, E 5.
- Reservationsanslag**, LL om landskapets finansförvaltning 9 och 22 §§, C 40.
- Revision**, KommunalL 11 kap., D 1. Se även **Landskapsrevisionen**.
- Ridtävling**, LL om offentliga nöjeställningar 21 §, F 5, DjurskyddsL 17 och 18 §§, K 16.
- Rikets fackmyndigheter**, se **Handräckning**.
- Rikets förvaltningsbehörighet**, Sjl 30 §, A 1.
- Rikets lagstiftningsbehörighet**, se **Lagstiftningsbehörighet**.
- Riksdagsmannaval**, Sjl 68 §, A 1; F om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om riksdagsmannaval och kommunala vällagen, C 36.
- Ringa brott**, se **Rapporteftergift**.
- Rivningsanmälan**, PBL 69 §, G 1.
- Rivningsförbud** se **Byggnadsförbud**.
- Rundradioverksamhet**, LL om rundradioverksamhet, M 2; LF om rundradio- och kabelsändningsverksamhet, M 3.
- Rundradiosändning**, se **Rundradioverksamhet**.
- Rådjur**, JaktL 7 kap., J 26.
- Rådgivande delegation**, LL om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet 10 §, C 20.
- Räddningschef**, RäddningsL 8, 31, 32 och 58 §§, F 14.
- Räddningsdelegation**, RäddningsL 6 §, F 14; RäddningsF 2 kap., F 15.
- Räddningsledare**, RäddningsL 58-60, 62, 82 och 91 §§, F 14.
- Räddningsverksamhet**, RäddningsL, F 14, LL ang. ordningsstadga för landsbygden 2 §, F 3; se även **Polisens räddningstjänst**.
- Räkenskapsgranskare**, LL om landskapets finansförvaltning 14-16 §§, C 40.
- Ränta**, LL om tillämpning av lagen om skattetillegg och förseningsränta, E 25; LandskapsskatteL 9a §, E 1.
- Räntegottgörelse**, se **Räntestöd**.
- Räntestöd**, LL om bostadsproduktion 1,8 och 15 §§, G 5; LL om tillämpning av vissa riksförfattningar angående stöd vid förvärv av bostad, G 7; LL och LF om räntestöd till kommuner för anskaffande av områden för bostadsproduktion, D 11 och D 12; LL om räntestöds krediter till kommuner för främjande av företagsverksamheten, D 13; LF om startstöd för unga jordbrukare 3 kap., H 2; LL om finansiering av landsbygdsnäringar 4 §, H 1. Se även LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, C 39 och LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, I 26.
- Räntestödslån**, LL om räntestödslån vid skördeskadorna, H 13. LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, C 39 och LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, I 26.
- Rättelse**, av fel i beslut, FörvaltningsL 41 och 44 §§ och 8 kap. C 1.
- Rättskipning**, Sjl 35 §, förvaltningsrättskipning, Sjl 25-26 §§, A 1.
- Röstkort**, LL om lagtingsval och kommunalval 10 §, B 3.
- Röstningsområde**, LL om lagtingsval och kommunalval 2 och 6 §§, B 3.
- Rösträkning**, LL om lagtingsval och kommunalval 8 kap., B 3.
- Rösträtt**, Sjl 9, 13 och 67 §§, A 1; LO 3-4 §§, B 1; KommunalL 30 och 30a §§, D 1; LL om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdrrätt, D 2.
- Rösträttsregister**, LL om lagtingsval och kommunalval 3 kap., B 3; F om skötseln av vissa uppgifter som gäller lagtings- och kommunalval samt

rådgivande folkomröstningar i landskapet Åland, B 4.

S

Samarbete mellan kommuner, KommunalL 12 kap., D 1; över nordiska riksgränser, konvention sid. 853.

Samfällida ägor, nyttjande till bete, LL om stängsel-skyldighet 2 kap., H 9.

Samfällt område, JaktL 7 §, J 26; LL om fiske 3 och 43-56 §§, H 29; LF ang. fiske 8-17 §§, H 30.

Samhällsomfattande tjänster, LL om posttjänster 3 § och 2 kap., I 6.

Samlingslokal, LL om offentliga nöjeställningar 18 a och 19 §§, F 5; LL om hälsovården 5 kap., K 5; LF om hälsovården 2 kap., K 6.

Sammanslutning, för avlopp, bevattning eller dikning, VattenL 13 kap., J 9.

Sammanträdes offentlighet, KommunalL 27 och 90 §§, D 1; LO 44 §, B 1; AO 21, 48 §§, B 2; LL om Ålands landskapsregering 18 §, C 10.

Sax, JaktL 47 §, J 26.

Sekretess, LL om allmänna handlingars offentlighet 2-4 kap., C 4; Sjl 60a §, A 1; LL om landskapsregeringens revisionsbyrå 10 §, C 16; LL om landskapsrevisionen 14 §, B 8; StatistikL 18 §, C 6.

Semester, LF om semester för landskapets tjänstemän, C 47; LF om semester för vissa landskapets tjänstemän som inte är anställda i huvudsyssla, C 48; LL om arvode för medlem av Ålands [landskapsstyrelse] 2 §, C 42; LL om rättsställningen för landskapstjänsteman som anställs vid nordisk institution 2 §, C 50; PolisL 9 §, F 1; LL om avbyttarverksamhet för lantbrukare, H 25; LF om avbyttarverksamhet för lantbrukare, H 26; LL om reglering av personalens ställning vid privat institution då institutions verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund 6 §, D 15; LL om läroavtalsutbildning 16 §, N 9; LF om läroavtalsutbildning 2 §, N 10; LL om studieledighet 6 och 17 §§, N 21.

Semesterersättning, LL om semesterpenning för småföretagare 2 §, I 20; LL om reglering av personalens ställning vid privat institution då institutionens verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund 6 §, D 15; LL om rättsställningen för landskapstjänsteman som anställs vid nordisk institution 2 §, C 50; LF om semester för landskapets tjänstemän 16-19 §§, C 47; LF om semester för vissa landskapets tjänstemän som inte är anställda i huvudsyssla, C 48.

Serviceskyldighet, FörvaltningsL 5 §, C 1.

Servitut, LL om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter 2 §, G 8; PBL 53 och 62 §§, 15 kap., G 1, PBF 30 och 31 §§, G 2.

Sigill, LL ang. sigill för självstyrelsemyndigheterna ... och kommunala myndigheter, A 12.

Sjukdomskostnader, avdrag vid beskattning, KommunalsteL 10 §, E 5.

Sjuktransport, se **Förtur på färja**.

Sjukvårdsförvaltningen, LL om hälso- och sjukvården, K 1; LL om ikraftträdande av LL om hälso- och sjukvården, K 2.

Självstyrelsens tillkomst, se historiskt avsnitt Lagar och avtal som utgjort grund för självstyrelsen.

Självstyrelsedagen, LL om Ålands självstyrelsedag, A 8.

Självstyrelseförvaltningen, Sjl 3 § 2 mom., 21, 23 och 30 §§, A 1. Se författningarna under avsnittet Landskapsförvaltningen.

Självstyrelsens finansiering, se **Landskapets ekonomi**, **Landskapsskatt**.

Självstyrelsepolitiska nämnden, LO 4 kap., B 1; AO 4 kap., B 2.

Sjöarbetsinkomst, KommunalsteL 9 §, E 5.

Sjöfart, LL ang. tillämpning vid kommunalbeskattningen av lagen om skattelättnader för sjöfarten, E 19.

Sjöfartsläroverk, se **Ålands sjöfartsläroverk**.

Sjöfartsutbildning, utvärdering av, RPF om utvärdering av sjöfartsutbildning i landskapet Åland, N 8.

Sjöfylleri, LL om fritidsbåtar 4 §, M 24.

Sjömansskatt, se **Sjöarbetsinkomst**.

Sjömansskola, se **Ålands sjömansskola**.

Sjösäkerhetscentrum, se **Ålands sjösäkerhetscentrum**.

Skadestånd vid olycksfall, LL ang. innehavares av tjänst eller befattning i landskapet Åland rätt till skadestånd vid olycksfall, C 51.

Skatt, se **KommunalsteL**, **Landskapsskatt**.

Skattebedrägeri, LL om tillämpning av 29 kap. strafflagen 1 § (StraffL 29 kap. 1-3, 9 och 10 §§), E 28.

Skatteförseelse, LL om tillämpning 29 kap. strafflagen 1 § (StraffL 29 kap. 4 och 9 §§), E 28.

Skattegottgörelse, Sjl 49 och 56 §§, A 1.

Skattekomplettering, LL om landskapsandelar till komuner, D 6.

Skattelättnader, LL om skattelättnader för främjande av produktions- och turistföretagsverksamhet; E 18; LL ang. tillämpning vid kommunalbeskattningen av lagen om skattelättnader för sjöfarten, E 19; LL om skattelättnader vid kommunalbeskattningen för allmännyttiga samfund som bedriver samhälleligt betydelsefull verksamhet, E 20.

- Skattetillägg**, LL om tillämpning av lagen om skattetillägg och förseningsränta, E 25.
- Skepsvrak**, LL om skydd av det maritima kulturarvet, N 23.
- Skiftesnämnd**, LL om stängselskyldighet 6-7 §§, H 9.
- Skiljande från tjänsteutövning**, TjänstemannaL 10 kap., C 45.
- Skiljande från uppdrag**, KommunalL 20 §, D 1.
- Skingrande av folksamling**, PolisL 19 §, F 1.
- Skinn**, JaktL 52 § och 68 § 3 mom., J 26.
- Skjutvapen**, JaktL 43 och 48 §§ och 50 § 2 mom, J 26; LL om offentliga nöjeställningar 12 §, F 5; LL om Ålands polismyndighet 7 §, C 22.
- Skog**, LL om skogsvård, H 17; LF om skogsvård, H 18; LL om stöd för skogsbruksåtgärder, H 20; LF om stöd för skogsbruksåtgärder, H 21; LL om Ålands skogsvårdsförening, H 15; LF om Ålands skogsvårdsförening, H 16; RPF om fastställande, uppbörd och redovisning av skogsvårdsavgifter, H 19.
- Skogsbrand**, RäddningsL 31, 32 och 73 §§, F 14, RäddningsF 31 §, F 15.
- Skogsbruk**, LL om stöd för skogsbruksåtgärder, H 20; LF om stöd för skogsbruksåtgärder, H 21; LL om finansiering av landsbygdsnärningar 3 §, H 1; LF om startstöd till unga jordbrukare 3 §, p. 4, H 2. Se även **Skogsvård**.
- Skogsbruksbyrå**, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 18 och 22 §§, C 13.
- Skogsbruksåtgärder**, LL och LF om stöd för skogsbruksåtgärder, H 20 och H 21.
- Skogsodlingsmaterial**, LL om tillämpning i landskapet av riksförfattningar om skogsodlingsmaterial, H 23.
- Skogsvård**, LL om skogsvård, H 17; LF om skogsvård, H 18. Se även **Skogsbruk**.
- Skogsvårdsavgift**, LL om Ålands skogsvårdsförening 3 kap., H 15; LF om Ålands skogsvårdsförening, H 16; RPF om fastställande, uppbörd och redovisning av skogsvårdsavgifter, H 19.
- Skogsvårdsföreningar**, Se **Ålands skogsvårdsförening**.
- Skolbyrå**, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 12 och 13 §§, C 13.
- Skoldirektör**, GrundskoleL 8 §, N 1.
- Skolskjuts**, GrundskoleL 30 §, N 1; GrundskoleF 19 §; LF om skolskjutsning, M 7.
- Skolstadga**, GrundskoleL 9 §, N 1; GrundskoleF 3 §, N 2.
- Skriftväxlingsspråk**, Sjl 38 §, A 1.
- Skrotfordon**, LL om renhållning 2, 8, 14, 16, 24-28 och 37 §§ och 5 kap., J 14.
- Skrotningsavgift**, LL om renhållning 26 och 27 §§, J 14; LL om besiktning och registrering av fordon 46 §, M 19.
- Skydd för områden som omfattas av hemfrid och offentlig frid**, PolisL 14 §, F 1.
- Skydd för undersökningsredskap**, MiljöskyddsL 56 §, J 1.
- Skydd mot brott och störande beteende**, PolisL 20 §, F 1.
- Skyddshjälm**, vid färd med motorcykel eller moped, VägtrafikL 62 §, M 4.
- Skyddsområde**, LL om fornminnen 4-9 §§, N 22.
- Skärgårdstrafik**, LL om vissa grunder för landskapets hushållning 2 §, C 38.
- Skördeskador**, LL om ersättande av skördeskador, H 12; LL om räntestödslån vid skördeskador, H 13.
- Slakt**, DjurskyddsL 4 kap, K 16; LF om slakt och avlivning av djur, K 19.
- Släpvagn**, LL om besiktning och registrering av fordon 8, 10, 11, 14, 20, 32, 41 och 42 §§, M 19.
- Små och medelstora företag**, NäringsstödsL, I 23. Se även LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, C 39 och LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, I 26.
- Snara**, JaktL 47 §, J 26.
- Snus**, TobaksL 2a §, K 15.
- Social- och hälsovårdsutbildning**, RPF om yrkesutbildning inom social- och hälsovård i landskapet Åland, N 7.
- Social- och miljöavdelningen**, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 3 och 4 §§, C 12; LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 10-11 §§, C 13.
- Socialhjälp**, se **Socialvård**.
- Socialvård**, LL och LF om tillämpning av riksförfattningar om socialvård L 1 och L 2; LL om planering av och landskapsandel för socialvården D 7; LL om socialhjälp, L 3.
- Socialvårdsbyrå**, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 10 §, C 13.
- Sotning**, RäddningsL 8 kap., F 14; RäddningsF 6 kap., F 15.
- Specialodlingslån**, se istället **Investeringsstöd**, jordbruk.
- Specialomsorger**, se **Utvecklingsstöd**.
- Spelautomat**, LL om lotterier 1 § 3 mom. och 3 §, F 8; LL om förströelseautomater, F 10.
- Sponsring**, LL om kabelsändningar till allmänheten 1 och 4 §§, M 1; LL om rundradioverksamhet 1a §, M 2; LF om rundradio- och kabelsändningsverksamhet 5 §, M 3.
- Sportdykning**, se **Dykning**.
- Språk**, Sjl 6 kap., A 1; lagtinget, LO 44 §, B 1, FörvaltningsL 6 §, C 1.
- Språkkunskap**, krav för statsanställda i landskapet, Sjl 42 §, A 1.

- Språkskydd**, SjL 7 § 2 mom. 3 p. och SjL 6 kap., A 1.
Se ang. den historiska bakgrunden till språkskyddet bilagor under avsnittet Lagar och avtal som utgjort grund för självstyrelsen.
- Sprängämne**, se **Explosionsfarliga ämnen**.
- Spörmål**, LO 48 §, B 1; AO 38 §, B 2.
- Stadsfullmäktige**, KommunalL 6 §, D 1.
- Stadsplan**, PBL 24 och 103 §§, G 1. Se även **Detaljplan**.
- Stadsstyrelse**, KommunalL 6 §, D 1.
- Startstöd**, till små och medelstora företag, NäringsstödsL, I 23; Se även LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, C 39 och LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, I 26; till jordbrukare, LF om startstöd till unga jordbrukare, H 2; LL om finansiering av landsbygdsnäringar, H 1.
- Stannande av fordon**, VägtrafikL 33-35 §§, M 4, PolisL 21 §, F 1.
- Statens egendom**, i landskapet, SjL 61, 78 och 79 §§, A 1; F om statens fasta egendom och byggnader i landskapet Åland, sid. 875f.
- Statens säkerhet**, SjL 19 § 2 mom. och 27 § 34 och 35 p., A 1.
- Statistik**, StatistikL, C 24; LL om Ålands statistik- och utredningsbyrå, C 23.
- Statlig näringsverksamhet**, SjL 65 §, A 1.
- Statsanställda**, SjL 30 § 1 p., 42 och 64 §§ och 65 § 2 mom., A 1.
- Stipendium**, LL om stöd för litterär verksamhet, N 28.
- Strejk**, LL om tjänstekollektivavtal 3 kap., C 52.
- Studentexamen**, LL om utbildning på gymnasialstadienivå 5, 5a och 5c §§, N 3; RPF om studentexamen i landskapet Åland, N 6.
- Studieavdrag**, KommunskatteL 11 §, E 5. Se även **Studielåneavdrag**.
- Studiecirkel**, LL om landskapsbidrag för studiecirkelverksamheten, N 31.
- Studieförberedande utbildning**, LL om utbildning på gymnasialstadienivå 5 §, N 3.
- Studieförberedande utbildning med yrkesprofil**, LL om utbildning på gymnasialstadienivå 6 §, N 3.
- Studieledighet**, LL om studieledighet, N 21.
- Studiellån**, LL om studiestöd, N 19; LF om maximitiden för studiestöd för högre högskoleexamen och grunderna för förlängning av maximitiden, N 20.
- Studielåneavdrag**, LL om avdrag vid kommunalbeskattningen för amortering på studielån, E 21. Se även **Studieavdrag**.
- Studiepenning**, LL om studiestöd, N 19; LF om maximitiden för studiestöd för högre högskoleexamen och grunderna för förlängning av maximitiden, N 20.
- Studiesociala förmåner**, LF om studiesociala förmåner för studerande på gymnasialstadienivå, N 5; Landskapslag om läroavtalsutbildning 20 §, N 9.
- Studiestöd**, LL om studiestöd 6 §; N 19, LF om maximitiden för studiestöd för högre högskoleexamen och grunderna för förlängning av maximitiden, N 20; RPF om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller pensionsersättning för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier, C 60.
- Subventionsbedrägari**, LL om tillämpning av 29 kap. strafflagen 1 § (StraffL 29 kap. 5, 6, 9 och 10 §§), E 28.
- Subventionsförseelse**, LL om tillämpning av 29 kap. strafflagen 1 § (StraffL 29 kap. 8 och 9 §§), E 28.
- Subventionsmissbruk**, LL om tillämpning av 29 kap. strafflagen 1 § (StraffL 29 kap. 7, 9 och 10 §§), E 28.
- Styrelse för Ålands hälso- och sjukvård**, LL om hälso- och sjukvården 5-9, 12, 14 och 16 §§, K 1.
- Styrelse för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet**, LL om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet 3-5 §§, C 17.
- Stängselskyldighet**, LL om stängselskyldighet, H 9; ang. bidrag, se **Investeringsstöd**, jordbruk.
- Stödundervisning**, GrundskoleL 17 §, N 1.
- Syn**, FörvaltningsL 33 §, C 1; PBL 73, 80 och 84 §§, G 1; PBF 1, 24, 25 och 27-29 §§, G 2; RäddningsL 7 kap., F 14; RäddningsF 13 kap., F 15.
- Syskonandelslån**, se istället **Investeringsstöd**, jordbruk.
- Sysselsättning**, LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, L 22.
- Sysselsättningsstöd**, LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet 8-14 kap., L 22.
- Sysselsättningsfrämjande utbildning**, LL om sysselsättningsfrämjande utbildning, L 23.
- Systemansvar**, Ellag 3 kap., F 18; LF om elmarknaden, F 19.
- Säkerhetskontroll**, PolisL 22a-22e §§, F 1.
- Säkerhetsvisitation**, PolisL 22 §, F 1.
- Sälskyddsområde**, JaktL 26 §, J 26.
- Sändare**, se **Rundradioverksamhet**.
- Sändningsförbud**, LL om kabelsändningar till allmänheten 1, 4e, 5 och 6 §§, M 1; LL om rundradioverksamhet 1a, 6 och 8 §§, M 2; LF om programnämnden 3 §, C 28.
- Särskilda bidrag**, SjL 51 §, A 1.

T

- Talman**, lagtingets, SjL 15 §, särskild uppg. ang. tillsättande av landshövding respektive ordf. i Ålandsdelegationen, SjL 52-55 §§, A 1; LO 20, 30, 31, 42, 43, 60, 62, 64a, 64b, 65, 67 och 71 §§, B 1; talmannens uppgifter anges närmare i AO, B 2.

Talmanskonferens, LO 15 och 42 §§, B 1; AO 9, 10, 20 och 74 §§, B 2.

Taxa, för yrkesmässig trafik, LL om yrkesmässig trafik 21a §, M 14.

Teknisk observation, PolisL 28, 32, 33, 33b, 33c, 33d, 34, 34a, 34b och 35 §§, F 1.

Teknisk övervakning, PolisL 28 och 29 §§, F 1.

Teleavlyssning, PolisL 28, 32d, 32e, 33b och 34 §§, F 1.

Teleövervakning, PolisL 28, 32d, 32e, 33b och 34 §§, F 1.

Territorialvatten, SjöL 2 §, A 1; L om rätt till allmänt vattenområde inom landskapet Åland, A 5.

Tillbyggnad, PBL 2, 66 och 72 §§, G 1.

Tillfällig tjänsteman, TjänstemannaL 12 kap., C 45.

Tillnyktringsstation, LL om behandling av berusade, F 4.

Tillskottsområde, se **Investeringsstöd**, jordbruk.

Tilläggsbudget, LL om landskapets finansförvaltning 4 § 3 mom., C 40.

Tjuvfiske, LL om fiske 75-79 §§, H 29.

Tjänst, se **Landskapstjänster**.

Tjänstebostad, TjänstemannaL 20 och 21 §§, C 45.

Tjänstekollektivavtal, för landskapets och kommunernas tjänstemän, LL om tjänstekollektivavtal, C 52; godkännande för lagtingets del, LO 36a §, B 1.

Tjänsteman, TjänstemannaL, C 45; KommunalL 9 kap., D 1; LL om tillämpning av lagen om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet, D 5.

Tjänstledighet, LL om tjänstledighet för uppdrag som riksdagsledamot, lagtingsledamot eller medlem av landskapsregeringen, C 49.

Tobaksförsäljning, TobaksL, K 15.

Tobaksprodukt, TobaksL, K 15. Se även **Snus**.

Tobaksreklam, TobaksL, K 15.

Tobaksrökning, TobaksL, K 15, se även **Förbud mot tobaksrökning**.

Tolk, FörvaltningsL 23 §, C1.

Tomt, PBL 2, 7, 8 och 64 §§, 7 kap. G 1; PBF 18, 20 och 22 §§ och 4 kap., G 2.

Tonnage, LL om kommunalbeskattning av samfund i anslutning till tonnagebeskattningen, E 12.

Trafik, VägtrafikL M 4; LF om vägmärken, M 5.

Trafikanvisningar, se **Vägmärken**.

Trafikavdelningen, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 3 och 4 §§, C 12; LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 23, 24 §§, C 13.

Trafikförseelse, TrafikbrottsL 11 §, M 10.

Trafikförsäkring, LL om besiktning och registrering av fordon 9, 21 och 39 §§, M 19.

Trafikinspektör, LL om motorfordonsbyrån 7 §, C 30.

Trafikolycka, VägtrafikL 8 §, M 4.

Trafiktillstånd, LL och LF om yrkesmässig trafik, M 15 och M 16.

Trafikövervakning, LL ang. tillämpning av L om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen, M 9.

Trakteringsverksamhet, LL om inkvarterings- och trakteringsverksamhet, I 3.

Traktor, LL om besiktning och registrering av fordon 20 §, M 19.

Transport, se **Sjuktransport**, **Djurtransport**, **Transport av farliga ämnen**.

Transport av farliga ämnen, LL och LF om tillämpning av riks författningar om transport av farliga ämnen, M 11 och M 12.

Travtäving, LL om offentliga nöjestillställningar 21 §, F 5, DjurskyddsL 17 och 18 §§, K 16.

Tredje behandling, i lagtinget, LO 54 §, B 1.

Trädgårdsodling, LF om startstöd till unga jordbrukare 3 § 3 p., H 2; LL om finansiering av landsbygdsnärningar 3 § 1 p., H 1; ÅLRB om stöd för att förbättra miljön och landsbygden, H 3.

Tullåtgärder, PolisL 10a §, F 1.

Turism, LF om startstöd till unga jordbrukare, 3 § 3 p., H 2; LL om finansiering av landsbygdsnärningar 3 §, H 1; LL om skattelättnader för främjande av produktions- och turistföretagsverksamhet, E 18. NäringsstödsL, I 23. Se även LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, C 39 och LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, I 26.

Tv-avgift, LL om rundradioverksamhet 5 §, M 2.

Tvångsåtgärder, PolisL 2 kap., F 1.

Tygodkännande, av byggnadsföremådenheter, PBL 85 §, G 1.

Täckdikning, se **Investeringsstöd**, jordbruk.

Täckoperation, PolisL 28, 32a, 33a, 34a och 34b §§, F 1.

Täktverksamhet, LL om naturvård 6 kap., J 24.

Tätort, LL om hälsovården 2 kap., K 5; LL om renhållning 3 och 10 §§, J 14.

U

Underhållstrygghet, LL om tillämpning i landskapet av riks författningar om underhållstrygghet, L 21.

Understöd, LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, C 39. Se även LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, I 26.

Undervisningsspråk, SjöL 40 §, A 1; GrundskoleL 17 §, N 1; LL om utbildning på gymnasialstadienivå 18 §, N 3; LL om läroavtalsutbildning 6 §, N 9; LL om Ålands folkhögskola 12 §, N 12; LL om Ålands musikinstitut 10 §, N 13; LL om Högskolan på Åland 18 §, N 15.

- Undervisningsverksamhet**, LL om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten, D 8.
- Ungdomsarbete**, LL om ungdomsarbete, N 34.
- Ungdomsforskning**, LL om ungdomsarbete 24 §, N 34.
- Upphandling**, LL ang. tillämpning av lagen om offentlig upphandling, C 7; LF om offentlig upphandling, C 8; ÅLRB gällande vissa upphandlingar, C 9.
- Uppsägning av tjänsteförhållande**, TjänstemannaL 7 kap., C 45.
- Urminnes hävd**, LL om fiske 4 §, H 29.
- Utbildning**, GrundskoleL och F, N 1 och N 2; LL och LF om läroavtalsutbildning, N 8 och N 9; LL och LF om utbildning på gymnasialstadienivå, N 3 och N 4; RPF om studentexamen, N 6; RPF om yrkesutbildning inom social- och hälsovård i landskapet Åland, N 7; RPF om utvärdering av sjöfartsutbildning i landskapet Åland, N 8; LL om läroanstalter för hemslöjd, N 11; LL om Ålands folkhögskola, N 12; LL om Ålands musikinstitut, N 13; F om ordnandet av undervisningen vid Ålands handelsläroverk, N 14; LL och LF om Högskolan på Åland, N 15 och N 16; RPF om yrkeshögskoleexamina avlagda i landskapet Åland N 17; LL och LF om medborgarinstitut, N 29 och N 30; LL om landskapsbidrag för studiecirkelverksamheten, N 31.
- Utbildnings- och kulturavdelningen**, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 3 och 4 §§, C 12; LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning. 12-17 §§, C 13.
- Utgiftsrest**, vid beskattning, LL om kommunalskatt för gårdsbruk 7 §, E 7; i landskapets räkenskaper, LL om landskapets finansförvaltning 22 §, C 40.
- Utkomstskydd**, LL om tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, L 4; LF om tillämpning av riksförfattningar om utkomstskydd för arbetslösa, L 5, RPF om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, L 6.
- Utkomststöd**, LL om tillämpning av lagen om utkomststöd, L 7.
- Utlänning**, SjL 27 § 9 p., 30 § 7 p., A 1; rätt till näringsutövning, LL om rätt att utöva näring 4 §, I 1; utländsk arbetssökande, LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet 19 §, L 22.
- Utlänningslagen**, F om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt utlänningslagen, L 25.
- Utlänningsförordningen**, F om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt utlänningslagen, L 25.
- Utplantering**, av fiskslag eller kräftor, LL om fiske 25 och 40 §§, H 29.
- Utredningsskyldighet**, FörvaltningsL 26 §, C 1.
- Utryckningsfordon**, VägtrafikL 7, 32 och 49 §§, M 4.
- Utskott**, KommunalL 45 §, D 1. Se även **Lagtingets utskott**.
- Utsläppshandel**, LL om tillämpning av riksförfattningar om utsläppshandel, I 20; LF om tillämpning av vissa riksförfattningar rörande utsläppshandel, I 21; RPF om skötseln av vissa förvaltningsuppgifter som rör handel med utsläppsrättigheter avseende växthusgaser, I 22.
- Utställning**, LL ang. landskapsgaranti för kulturella utställningar, N 33.
- Utsäde**, LL om tillämpning av lagen om handel med utsäde, I 15; ÅLRB om tillämpning av vissa riksförfattningar om handel med utsäde, I 16.
- Utvecklingsstöd**, NäringsstödsL, I 23. Se även LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, C 39 och LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, I 26.
- Utvecklingsstörd**, LL om tillämpning av L ang. specialomsorger om utvecklingsstörda, L 12.
- Utvinningssavfall**, LF om utvinningsavfall, J 5.

V

- Vadhållning**, LL om lotterier 1 § 3 mom. och 3 §, F 8.
- Val**, SjL 9, 13, 67 och 68 §§, A 1; LL om lagtingsval och kommunalval, B 3; F om skötseln av vissa uppgifter som gäller lagtings- och kommunalval samt rådgivande folkomröstningar i landskapet Åland, B 4; val i lagtinget, AO 7 kap., B 2; val i landskapsregeringen, LL om ärendenas handläggning i landskapsregeringen 2 kap., C 11; val i kommunfullmäktige, KommunalL 26 § D 1.
- Valbarhet**, SjL 9 och 67 §§, A 1; LO 5 §, B 1; fullmäktige, KommunalL 36 §, styrelsen 47 §, övriga organ 54 §, revisor 74 §, kommunalförbund 87 §, avtalsdelegationen 103 §, D 1; LL om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt, D 2.
- Valbiträde**, LL om lagtingsval och kommunalval 41 §, B 3.
- Valförbund**, LL om lagtingsval och kommunalval 26-30, 62 och 64 §§, B 3.
- Valkrets**, SjL 68 §, A 1.
- Vallängd**, LL om lagtingsval och kommunalval 3 kap., B 3.
- Valmansförening**, LL om lagtingsval och kommunalval 4 kap., B 3.
- Valnämnd**, tillsättande, LL om lagtingsval och kommunalval 6 och 7 §§, B 3.
- Valombud**, LL om lagtingsval och kommunalval 30f §, B 3.
- Vapen**, LL ang. landskaps- och kommunalvapen, A 10. Se även **Skjutvapen**.
- Varning**, se **Disciplinära åtgärder**.

- Varselljus**, VägtrafikL 46 §, M 4.
- Varulotteri**, LL om lotterier 1 och 2 §§, F 8.
- Vattenbruk**, LF om register för vattenbruket, H 33; LF om startstöd till unga jordbrukare 3 § 4 p. H 2, LL om finansiering av landsbygdsnärningar 3 § 3 p., H 1.
- Vattenfarliga ämnen**, VattenL J 5; VattenF, J 6.
- Vattenföretag**, VattenL särsk. 1-3 kap., J 9.
- Vattenförrättning**, VattenL 14 kap., J 9.
- Vattenkvalitet**, VattenL 5 kap., J 9.
- Vattenlag**, VattenL, J 9, VattenF, J 10.
- Vattenledning**, LL om hälsovården 58 §, K 5.
- Vattenskyddsområde**, VattenL 5 kap. 3 §, 5 kap. 18 §, 5 kap. 25 § och 9 kap. 9 §, J 9.
- Vattenverk**, LL om hälsovården 55-58 §§, K 5, LL om allmänna vatten- och avloppsverk, D 16; LL om fiske 34 §, H 29.
- Vattenområde**, L om rätt till allmänt vattenområde inom landskapet Åland, A 5.
- Vattentäkt**, VattenL, särsk. 3 och 12 kap., J 9.
- Vattenvård**, LL om understöd för vatten- och avloppsprojekt, D 17.
- Veteranfordon**, LF om veteranfordon, M 21; LF om fordons utrustning, skick, användning och belastning 4 och 5 §§, M 20.
- Vetorätt**, republikens presidents, Sjl 19 och 20 §§, A 1.
- Vettar**, JaktL 15 §, J 26.
- Vidaresändning**, se **Kabelsändning**.
- Vilt**, JaktL 10 kap. och 68 §, som orsakar skada, 6 kap., J 26.
- Vilthägn**, JaktL 4 kap., J 26.
- Viltvård**, JaktL 11 och 56 §§, J 26.
- Virkesflottning**, VattenL 15:3, J 9.
- Virkesmätning**, F om skötseln av virkesmätningen i landskapet Åland, H 22.
- Vite**, LL om tillämpning av viteslagen, C 2.
- Våning**, PBL 2 §, G 1.
- Våningsyta**, PBL 2 §, G 1.
- Vård**, LL om stöd för vård av barn i hemmet, L 10; LF om stöd för vård av barn i hemmet, L 11.
- Vårdutbildning**, se **Ålands vårdinstitut**.
- Vägförrättning**, LL om allmänna vägar 35-39 §§, M 28; LL om kommunalvägar 4 §, M 29; LL om enskilda vägar 5 kap., M 31.
- Väghållning**, LL om allmänna vägar 2 kap., M 28; LL om kommunalvägar 3 kap., M 29; LL om enskilda vägar 2, 3 och 9 kap., M 31.
- Väglag**, LL om enskilda vägar 7 och 8 kap., M 31.
- Väglån**, Beträffande jordbruk, se istället **Investeringsstöd**, jordbruk.
- Vägmärke**, VägtrafikL 6 §, M 4; LF om vägmärken, M 5.
- Vägrätt**, LL om enskilda vägar 1, 6, 8, 34, 59, 70, 89 och 101 §§, 2 och 5 kap., M 31.
- Vägplan**, LL om allmänna vägar 25-28 §§, M 28; LL om kommunalvägar 4 §, M 29.
- Vägrätt**, LL om allmänna vägar 4 kap., M 28; LL om kommunalvägar 2 kap., M 29; LL om enskilda vägar 2 kap., M 31.
- Vägtrafik**, VägtrafikL M 4; LF om vägmärken, M 5. Se även **Internationell trafik**.
- Väjningskyldighet**, VägtrafikL 20 och 40 §§, M 4.
- Värnplikt**, Sjl 12 §, A 1.
- Växtskydd**, LL om tillämpning av riksförfattningar om plantmaterial och växtskydd, H 10; LF om tillämpning av riksförfattningar om plantmaterial och växtskydd, H 11.

Y

Yrke, se **Näring**.

Yrkesfiske, se **Yrkesmässigt fiske**.

Yrkeshemlighet, se **Affärshemlighet**.

Yrkeshögskola, se **Högskolan på Åland**.

Yrkeshögskoleexamina, RPF om yrkeshögskoleexamina avlagda i landskapet Åland, N 17.

Yrkeskörtillstånd, KörkortL 9 kap., M 13.

Yrkesinriktad utbildning, LL om utbildning på gymnasialstadienivå 7 §, N 3; RPF om yrkesutbildning inom social- och hälsovård i landskapet Åland, N 7; RPF om utvärdering av sjöfartsutbildning i landskapet Åland, N 8.

Yrkesmässig minuthandel, AffärstidsL, I 2.

Yrkesmässig motorfordonstrafik, LL och LF om yrkesmässig trafik, M 14 och M 15, LL och LF om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare, M 16 och M 17.

Yrkesmässigt fiske, LL om fiske 2 §, H 29; LF om yrkesfiske, H 34. Se även **Fiskeripolitik**.

Yrkesskola, se **Ålands yrkesskola**.

Yrkesutbildningsbyrå, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 12 och 14 §§, C 12.

Yrkesvägledning, LL om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, C 20.

Ytvatten, VattenL 1, 5 och 9 kap., 3 kap. 16 §, 6 kap. 15-17 §§ och 12 kap. 1a §, J 9; LL om hälsovården 62 §, K 5; LF om hälsovården 86-87 §§, K 6; ÅLRB om kvalitetskrav på och kontroll av vattnet vid allmänna ytvattenbadplatser, K 8.

Å

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, LL om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, C 20.

Ålands byggbestämmelsesamling, PBL 7 §, G 1; LF om Ålands byggbestämmelsesamling, G 4.

Ålandsdelegationen, SjL 5 § och 8 kap., A 1. Se även SjL 19 § 1 mom., 32 § 3 mom., 36 § 2 mom., 60 § 2 mom. och 62 §.

Ålands flagga, se **Flagga**.

Ålands folkhögskola, LL om Ålands folkhögskola, N 12.

Ålands försöksstation, LL om Ålands försöksstation, C 29.

Ålands förvaltningsdomstol, SjL 25, 26 och 35 §§, A 1.

Ålands handelsläroverk, LF om utbildning på gymnasialstadienivå, N 4; F om ordnandet av undervisningen vid Ålands handelsläroverk, N 14.

Ålands hotell- och restaurangskola, LF om utbildning på gymnasialstadienivå, N 4.

Ålands idrottsförbund, LF om överföring av vissa förvaltningsuppgifter på Ålands idrottsförbund, N 36.

Ålands kulturdelegation, LL om Ålands kulturdelegation, N 37.

Ålands lagting, se **Lagtinget**.

Ålands [landskapsstyrelse], numera Ålands Landskapsregering, se **Landskapsregeringen**.

Ålands [landsting], numera Ålands Lagting, se **Lagtinget**.

Ålands lyceum, LF om utbildning på gymnasialstadienivå, N 4.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, LL om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet C 17; LL om införande av lagstiftningen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, C 18; LF om överföring av personal till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, C 19.

Ålands museum, LL om fornminnen 19 §, N 22.

Ålands musikinstitut, LL om Ålands musikinstitut, N 13.

Ålands naturbruksskola, LF om utbildning på gymnasialstadienivå, N 4.

Ålands Penningautomatförening, LF om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet, F 9; om skattefrihet, KommunalskatteL 6 § 2 mom., E 5.

[Ålands sjöfartsläroverk], se **Högskolan på Åland**.

Ålands sjömansskola, LF om utbildning på gymnasialstadienivå, N 4.

Ålands sjösäkerhetscentrum, LL om Ålands sjösäkerhetscentrum, N 18.

Ålands skogsvårdsförening LL och LF om Ålands skogsvårdsförening, H 15 och H 16.

Ålands statistik- och utredningsbyrå, se **Statistik**.

[Ålands tekniska läroverk], se **Högskolan på Åland**.

Ålands tingsrätt, SjL 35 §, A 1.

Ålands vårdinstitut, LF om utbildning på gymnasialstadienivå, N 4.

Ålands yrkeshögskola, se **Högskolan på Åland**.

Ålands yrkesskola, LF om utbildning på gymnasialstadienivå, N 4.

Ålandsöverenskommelsen, sid. 865.

Ålderspension, se **Pension**.

Ålderstalman, LO 20 §, B 1; AO 2 §, B 2.

Åländsk hembygdsrätt, SjL 2 kap. och 72 §, A 1; LL om åländsk hembygdsrätt, A 9.

Årsstat, se **Budget**.

Åtalseftergift, TrafikbrottsL 12 §, M 10.

Återkallande av uppdrag, KommunalL 18 §, D 1.

Åtgärdseftergift, PolisL 5 §, F 1.

Ä

Ägg, JaktL 1 § 2 mom., 27, 28 och 52 §§, 68 § 3 mom., J 26.

Ägors fredning, LL (1933:4) om ägofredsföreningar, (se ÅL 1976, Gb 2); LL om stängselskyldighet, H 8.

Älg, JaktL 7 kap., J 26; LF om jakt på älg, J 28.

Ämbetspråk, SjL 36 §, A 1.

Ändringssökande i förvaltningsärenden, SjL 25 §, A 1; FörvaltningsL 42-44 §§, C 1; ang. beslut av kommunalt organ, KommunalL 15 kap., D 1.

Ärvdabalken, F om utlåtande enligt 25 kap. 8 § ärvdabalken i landskapet Åland, H 24.

Äventyrande av trafiksäkerheten, TrafikbrottsL 2 och 3 §§, M 10.

Ö

Öppenhet, FörvaltningsL 5 §, C 1.

Öppethållningstid, AffärstidsL, I 2, LF om inkvarterings- och trakteringsverksamhet 7 §, I 3.

Överenskommelseförordning, SjL 32 §, A 1; LL om Ålands författningssamling, A 11.

Överförande av beslutanderätt, LL om Ålands landskapsregering 10b §, C 10. Se även **Delegering**.

Övergångsställe, VägtrafikL 2, 41 och 55 §§, M 4.

Översättning, av handling, SjL 39 §, A 1.

